

**T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPORCU EĞİTİM MERKEZLERİNDEKİ ATLETİZM BRANŞI
ÖĞRENCİ-SPORCULARIN BAŞARI ALGILARI İLE SPORA
KATILIM GÜDÜLERİNİN İNCELENMESİ**

Yeşim KARAÇ

Doktora Tezi

Çorum 2017

**SPORCU EĞİTİM MERKEZLERİNDEKİ ATLETİZM BRANŞI
ÖĞRENCİ-SPORCULARIN BAŞARI ALGILARI İLE SPORA
KATILIM GÜDÜLERİNİN İNCELENMESİ**

Yeşim KARAÇ

**Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

Doktora Tezi

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Faruk YAMANER
Ortak Danışman: Doç. Dr. Özgür BOSTANCI**

Çorum 2017

KABUL VE ONAY

Yeşim KARAÇ tarafından hazırlanan “Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Atletizm Branşı Öğrenci-sporcuların Başarı Algıları İle Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 25.08.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak ~~yüksek lisans/ doktora/ sanatta yeterlilik~~ tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

(Prof.Dr.Faruk YAMANER) (Başkan-Danışman)

İmza

(Doç.Dr.Hakan SUNAY)

İmza

(Doç.Dr.Turhan TOROS)

İmza

(Doç.Dr.Hayrettin GÜMÜŞDAĞ)

İmza

(Yrd.Doç.Dr.Mehmet ÇEBİ)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

İmza

(Prof.Dr.Mehmet EVKURAN)

Enstitü Müdürü

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı beyan ederim. (25.08.2017)

Yeşim KARAC

ÖZET

Karaç, Yeşim. Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Atletizm Branşı Öğrenci-Sporcuların Başarı Algıları ile Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi (Doktora Tezi), Çorum, 2017

Bu araştırma; Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olan Sporcu Eğitim Merkezlerindeki atletizm branşındaki öğrenci-sporcuların spora katılım güdüsüyle başarı algısını belirlemek ve cinsiyet ile SEM'deki yatılı-gündüzlü statüsüne göre spora katılım güdülerinin farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında kayıtlı olan 15 Sporcu Eğitim Merkezindeki atletizm branşındaki 245 kadın ve erkek öğrenci-sporcu oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise atletizm branşında 15 Sporcu Eğitim Merkezinde eğitim gören ve müsabakalara katılmış 214 sporcu öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Gill, ve ark. (1983)'nin geliştirdiği ve Oyar ve ark. (2001) tarafından Türk popülasyonuna uyarlaması yapılan Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (Participation Motivation Questionnaire) (PMQ), Roberts, Treasure ve Balague (1998) tarafından geliştirilen ve 2006 yılında Çetinkalp tarafından Türkçeye çevrilmiş (2006) Başarı Algısı Envanteri- Çocuk Versiyonu (The Children's Version of The Perception of Success Questionnaire-POSQ-Ch) ve bununla birlikte, sporcuların yaş, cinsiyet gibi demografik bilgilerinin yanı sıra SEM'deki statüleri (yatılı/gündüzlü), SEM'i seçme sebepleri araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile ölçülmüştür. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel teknikler, Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA), Çok Yönlü Varyans Analiz (MANOVA) ve Pearson Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

İstatistiksel analiz sonuçlarına göre, sporcuların katılım güdüleri arasında cinsiyet ve SEM'deki statülerine göre (yatılı/gündüzlü) istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Başarı Algısı değerleri incelendiğinde ise sporcuların görev yönelimleri arasında cinsiyet ve SEM'deki statüsü (yatılı/gündüzlü) değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Bunun yanı sıra, sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdüleri arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir ($p<0.01$).

Sonuç olarak, kadın sporcuların görevde ustalığı gösterdiklerinde, yeni bir beceri öğrendiklerinde ve fazla çaba gösterdiklerinde erkek sporculara göre performanslarından daha fazla memnun oldukları söylenebilir. Bununla birlikte, yatılı statüsündeki sporcuların gündüzlü statüsündeki sporculara göre beceri öğrenimine, beceri gelişimine, sıkı çalışmaya ve benlik gelişimine daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spora Katılım Güdüsü, Atletizm, Sporcu, Cinsiyet, Başarı Algısı

ABSTRACT

Karaç, Yeşim. Athletics Branch in Athlete Training Centers Examination of Student-Athlete's Success Perceptions and Sports Participation Motives (Ph.D. Thesis), Çorum, 2017.

This research; by examining the perception of student-athletes in the athletic branch in the Athletic Training Centers affiliated to the General Directorate of Sports, Gender, age of the spouse according to the residential-daytime status in the SEM. The study's universe consisted of 245 male and female students and athletes in the field of athletics in the 15 Sports Training Centers registered in the academic year of 2015- 2016. The sample of the study consisted of 214 athletes trained and participated in 15 athletic training centers in the field of athletics. As a means of data collection in the study, Gill, et al. (1983) and Oyar et al. (2001) developed the Participation Motivation Questionnaire (PMQ), Roberts, Treasure and Balague (1998), which was adapted to the Turkish population and translated into Turkish by Cetinkalp in (2006). In addition to demographic information such as age and sex of the athletes as well as statuses in SEM (boarding / daytime), the reasons for selecting SEM were measured by the Personal Information Form developed by the researcher. In the analysis of the data, descriptive statistical techniques, One-way ANOVA, Multiple Variance Analysis (MANOVA) and Pearson Correlation technique were used.

According to the results of statistical analysis, there was no statistically significant difference between the participation motives of the athletes according to gender and statuses in SEM (boarding / daytime) ($p > 0.05$). When the Perception Perception values were examined, it was found that there was statistically significant difference between the task orientations of the athletes according to gender and SEM status (boarding / daytime) variables ($p < 0.05$). Besides, there was a significant positive correlation between the target orientations of the athletes and the participation motivation ($p < 0.01$).

As a result, we can say that female athletes are more satisfied with their performance compared to male athletes when they show mastery of the task, when they learn a new skill, and when they make much effort. However, we can say that the athletes in boarding status give more importance to skill learning, skill development, hard work and self-development than the athletes in daytime status.

Keywords: Sport Participation Motivation, Athletics, Athlete, Gender, Perception of Success

TEŞEKKÜR

Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim dalı doktora öğrenciliğim boyunca akademik katkılarından dolayı saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Faruk YAMANER'e, çalışmamın başlangıcından sonuna kadar her aşamasında bana destek veren ve hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Mersin Üniv. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretim üyesi Doç. Dr. Turhan TOROS'a, çalışmamın her türlü ayrıntısıyla uğraşan, bana her zaman vakit ayıran ve beni yönlendiren, her zaman yanımda olan çok değerli arkadaşım Başkent Üniversitesi Spor Bilimleri öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Atahan ALTINTAŞ'a, hem ders döneminde hemde literatür kısmında bana yol gösteren Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürü Doç. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ'a çalışmamın uygulama kısmında yardımcı olan Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı'ndaki mesai arkadaşlarıma, yardımlarından dolayı Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda görev yapan arkadaşlarıma ayrıca ismini sayamadığım desteklerini her zaman hissettiğim arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler... Yaşamım boyunca hedeflerime ulaşmak için hem maddi hem de manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve her zaman yanımda olan annem ve babama özel olarak teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ÖNSÖZ	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Sporcu Eğitim Merkezleri	1
1.1.2. GÜdülenme (Motivasyon)	2
1.1.3. Başarı Algısı.....	4
1.1.4. Kuramsal Yaklaşımlar.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Temel Problemler	5
1.3.1. Alt Problemler	5
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6
2. GENEL BİLGİLER.....	9
2.1. Spor Nedir?	9
2.2. Atletizm Nedir?	9
2.3. Sporcu Eğitim Merkezleri	9
2.4. GÜdülenme (Motivasyon)	14
2.4.1. Sporda GÜdülenme	16
2.4.2. Spora Katılım GÜdüsü	18

2.4.3. Spora Katılım Güdüsü ile İlgili Araştırmalar	22
2.5. Başarı Algısı	26
2.6. Kuramsal Yaklaşım	27
2.6.1. Başarı Güdülenmesi Kuramı	28
2.6.2. Hedefi Gerçekleştirme Kuramı	29
2.6.3. Hedef Yönelimi	31
2.6.3.1. Başarı Hedefleri Teorisi	32
2.6.3.1.1. Ego Yönelimli Hedefler	33
2.6.3.1.2. Görev Yönelimli Hedefler	34
2.6.3.2. Başarı Güdülenmesi İle İlgili Yapılan alışmalar	35
3. GEREÇ VE YÖNTEM	37
3.1. Araştırmanın Amacı	37
3.2. Araştırmanın nemi	37
3.3. Araştırmanın n Kabulleri	37
3.4. Araştırmanın Evren ve rneklemi	38
3.5. Araştırmanın Yöntemi	38
3.6. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	38
3.6.1. Kişisel Bilgi Formu	38
3.6.2. Spora Katılım Güdüsü leği (Participation Motivation Questionnaire PMQ)	38
3.6.3. Başarı Algısı Envanteri- ocuk Versiyonu (Thre Children's Version of The Perception of Success Questionnaire-POSQ-Ch)	40
3.7. Araştırmanın Verilerinin Toplanması	40
3.8. Araştırma Verilerinin çözümlenmesi	41
3.9. Ölçeklere İlişkin Güvenirlik Analizleri	41
4. BULGULAR	43
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	44
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	45
4.3. Araştırmanın nc Alt Problemine İlişkin Bulgular	45
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	46

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	47
4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular	48
4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	49
5. TARTIŞMA.....	51
5.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma	51
5.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	51
5.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	52
5.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma	52
5.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma	53
5.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Tartışma	54
5.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Tartışma	54
6. SONUÇ.....	56
7. ÖNERİLER.....	58
8. KAYNAKÇA	59
9. EKLER.....	67
EK 1: ANKET İZİNİ	67
EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU	68
EK 3. BAŞARI ALGISI ENVANTERİ (ÇOCUK VERSİYONU)	69
EK 4: KATILIM MOTİVASYONU ENVANTERİ	70

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

PMQ	: Katılım Güdüsü Envanteri (Participation Motivation Questionnaire)
\bar{X}	: Aritmetik Ortalama
SS	: Standart Sapma
%	: Yüzde
n	: Örneklem
Spss	: Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı (Statistical Package For The Social Sciences)
SEM	: Sporcu Eēitim Merkezi
GEM	: Greē Eēitim Merkezi
r	: Korelasyon Katsayısı
Merkez	: Sporcu Eēitim Merkezi
İl Mdrlē	: Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Mdrlē
.V.	: ocuk Versiyonu

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

- Şekil 1.** Güdüsel döngü (Motivational Cycle) 14
- Şekil 2.** Bireyin spora katılımında etkili olan unsurlar ve bunlar arasındaki ilişki 17
- Şekil 3.** Vanek'in Sporcu Güdüleri Teorisi..... 18

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa No:</u>
Tablo 1. Sporcu Eğitim Merkezlerinin Kuruluş Yılları.....	10
Tablo 2. Sporcu Eğitim Merkezi'ndeki Sporcu-Öğrencilerin Branşlara Göre Dağılımı	12
Tablo 3. Sporcu Eğitim Merkezi'ndeki Atletizm Branşı Öğrenci-Sporcu Sayıları	13
Tablo 4. Başarı Algısı (Ç.V) Envanteri Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Tablosu.....	41
Tablo 5. Katılım Güdüsü Envanteri Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Tablosu.....	42
Tablo 6. SEM'deki Öğrenci-Sporcuların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılım Tablosu	43
Tablo 7. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	44
Tablo 8. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Karşılaştırılmasına Yönelik Çok Yönlü Varyans Analiz (MANOVA) Sonuçları.....	45
Tablo 9. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	45
Tablo 10. Sporcuların Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	46
Tablo 11. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Karşılaştırılmasına Yönelik Çok Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (MANOVA).....	47
Tablo 12. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	48
Tablo 13. Öğrenci-Sporcuların Hedef Yönelimi ve Spora Katılım Güdülerinin Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Sonuçları.....	49

ÖNSÖZ

Son dönemlerde spora verilen önemle hızla gelişen ve büyük ilgi uyandıran bir bilim dalı olan Egzersiz ve Spor Psikolojisi alanında yapılan çalışmalar, spor ortamındaki davranışları açıklamaya ve spor bilimlerine farklı yaklaşımlar getirmeye çalışmaktadır.

Sadece spora katılım ile değil, spora devam etmek de bireylerin yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bireyin katıldığı spor branşında kendisini yeterli hissetmesi ve bununda sosyal yaşamına olumlu bir şekilde yansımaları o bireyin spora katılımını ve devam etmesini sağlamaktadır. Böylece çocukların katıldıkları spor branşları da önemli bir rol oynamaktadır.

Atletizm, tüm spor branşlarında temel gelişim ve temel egzersizlerin büyük çoğunluğunda yer almasından dolayı “sporun anası” olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle ilkokul çağından itibaren çocuklar atletizm branşına yönlendirilmeli ve yarışma heyecanı sunulmalıdır.

Araştırmamızda spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Sporcu Eğitim Merkezlerindeki öğrenci-sporcuların spora katılım güdülerinin ve başarı algı düzeylerinin belirlemesi ve genç atletlerin başarı algıları ile spora katılım güdeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacımızı oluşturmaktadır.

1. GİRİŞ

Bu bölümde, “Problem Durumu”, “Araştırmanın Amacı”, “Problem Cümlesi”, “Alt Problemler”, “Araştırmanın Önemi”, “Sayıtlar”, “Sınırlılıklar”, “Tanımlar” alt başlıkları ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Spor, belirli kurallar çerçevesinde, zihni ve bedeni geliştirmek için bireysel ya da takım olarak gerçekleştirilen hareketler bütünüdür (tdk.gov.tr., 2017).

Spor ve egzersiz alışkanlığı bireylerde küçük yaşlardan itibaren kazanılmakta olup, sporla ilgili tutum ve davranışlar okul çağlarında başlamaktadır. Son yıllarda spor psikolojisi alanındaki araştırmacılar, çocuklar ve gençlere yönelik spor branşlarına ilgi duymaya başlamış ve bir organizasyon gerektiren spor branşlarına katılan genç sporcuları bu sporlara katılmaya yönlendiren temel nedenleri araştırmak için yoğun çalışma içerisine girmişlerdir (Zahariadis ve Biddle, 2000:2). Yapılan bu çalışmalarda spor branşlarına katılım ve devam eden çocukları destekleyici olan aileler, arkadaşlar, öğretmenler ve antrenörler, desteklemeyenlere göre spora katılım güdülerinde çocuklar üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir (Chaill ve Pearl, 1993:50).

1.1.1. Sporcu Eğitim Merkezleri

Günümüzde çocuk ve gençler sportif mekanlar ve eğitimleri yeterli olmadığı için becerilerini kendi başlarına geliştirme fırsatına fazla sahip değildirler. Ancak düzenli olarak fiziksel aktiviteye katılmaları, çocuk ve gençlerin motor becerilerin gelişimine ve fiziksel uygunluğuna yardımcı olmakla beraber, hedef belirleme, arkadaş edinme, stresle başa çıkma ve obeziteyi önlemek gibi bir takım fiziksel, biyolojik ve psikolojik faydaların yanında sosyal faydalar da sağlamaktadır (Graham vd.,2004).

Bu doğrultuda anayasamızın 59.maddesi sporun kitlelere yayılmasını, geliştirilmesini, başarılı sporcuların korunmasını sosyal devletin asli bir görevi olduğunu hükme bağlamıştır (T.C.Anayasası, 1995:36).

Devletin yürütme organlarının görev paylaşımına göre Türk sporunun geliştirilmesi ve korunması ile ilgili yükümlülükleri Anayasa hükmü gereği 3289 sayılı

kanun ile Spor Genel Müdürlüğüne vermiş ve bu kanunun 2/c maddesinde “spor faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönlendirmek, gelişimini sağlamak, spor idarecisini, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayılarını artırmak, eğitim merkezleri kurmak görevlerini yine Spor Genel Müdürlüğü’nün asli görevi olarak göstermiştir (mevzuat.gov.tr, 2017).

Spor Genel Müdürlüğünün anayasamızın ilgili 3289 sayılı kanun ve 2/c maddesi doğrultusunda, Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı bünyesinde bulunan Sporcu Eğitim Merkezleri Şube Müdürlüğünün görevi spor dallarına göre yetenekli çocuklarımızı tespit ederek eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmeleri amacıyla çeşitli spor dallarında hizmet vermek üzere açılan Sporcu Eğitim Merkezleri ile ilgili hizmetleri yürütmek ve sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşların benzer merkezler kurması yönünde çalışmalar yapmak, bu hizmetleri koordine etmektir. Bu görevlerin daha verimli yapılabilmesi için 28.01.2010 tarihli ve 27476 sayılı Resmi Gazete’de Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliği çıkarılmıştır (sporegitim.sgm.gov.tr., 2017).

1.1.2. GÜDÜLENME (MOTİVASYON)

Spora katılım güdüsü, gençlerde araştırılması ve incelenmesi gereken kavram olarak tespit edilmiş ve spor veya fiziksel etkinliğe katılan bireyleri aktivitelere katılmaya iten sebeplerini bulmak için birçok çalışma yapılmıştır (Akt:Bozkurt, 2012:1). Kulüpler ve okullar aracılığıyla yapılan spor branşların da yer alan sporcuları bu tür ortamlara çeken güdülerin farkına varılması ve spor ortamında neden bulduklarının anlaşılması spor psikologları, beden eğitimcileri ve antrenörler için önemli veri sağlamaktadır.

Bireylerin spora katılım güdülenmesi ile ilgili yapılan çalışmalarda, beceri gelişimi ve öğrenimi, eğlence, fiziksel zindelik, arkadaş edinme gibi sosyal kazanımlar ve başarı güdüsünün spora katılımın en önemli nedenler olduğunu ortaya koymuştur (Sit ve Lindner, 2006:369). Bu yapılan çalışmalarda varılan sonuçlara göre genç sporcuların çoklu katılım güdülerine sahip olduğu görülmektedir.

Buonamano, Cei ve Mussino (1995) İtalyan sporcular üzerine yapmış oldukları çalışmada eğlence ve takım üyeliği ve ruhu en yüksek güdü olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) Türk sporcular üzerine yaptıkları çalışmada, spora katılımı sağlayan en önemli güdülerin, branşta yükselme,

beceri geliştirme, fiziksel olarak sağlıklı olma, yeni beceriler öğrenme ve eğlenme gibi fiziki, sosyal ve biyolojik faktörlerin etkili olduğunu görmüşlerdir (Oyar vd., 2001:23).

Spora katılım güdüsü ile ilgili literatür de cinsiyet faktörünün önemini vurgulayan çalışmalarda bulunmaktadır.

Bu alanda yapılan çalışmaların bazılarında spora katılım güdüsünün cinsiyet farklılığı olmadığını ortaya koyarken (Gill vd., 1983:8; Gould vd., 1985:129. Ryckman ve Hamel 1993:273), birçoğunda ise cinsiyet arasında farklılık olduğunu belirtmektedir. (Şirin, 2008:2; Aktop ve Akkoyun, 2001:264; Barber vd., 1999:170).

Cinsiyetlere göre, spora katılım güdüsü ile ilgili yapılan çalışmalarda kadınların daha sosyal merkezli olduğu, eğlence ve harekete daha fazla önem verdiği, cinsiyetler arasındaki sosyalleşme sürecinin birbirinden farklı olduğu, daha çok erkeklerin başarı ve statü elde etmek için spora katıldığı sonucuna varılmaktadır (Flood ve Hellstedt, 1991:159; Oyar vd., 2001:24. Aktop ve Akkoyun, 2001:264; Barber vd., 1999:170).

Çocuk ve gençlerin spora katılmalarında ki temel nedenler değişiklik gösterdiği gibi aktivitede kalma süresini de etkilemektedir. Çocuk ve gençlere spor yapma sebebi sorulduğunda birçoğu sosyal aktiviteleri tercih ettiklerini söylemektedirler. Bu spora katılım sebeplerinden önem sırasına göre sağlıklı olmak, eğlence, arkadaş çevresi edinmek, sosyalleşmek gibi pek çok neden sayabilmektedirler. Bu nedenle 12-16 yaş grubundaki gençlerin sportif aktivite ortamlarına ilgi duymalarındaki nedenlerin belirlenmesinde; fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması önem arz etmektedir. Çocuk ve gençler genellikle güçlü bir fiziki yapıya sahip olmak, yeni beceriler öğrenmenin yanında eğlenmek, arkadaş edinmek gibi sosyalleşmek için spor yapmakta ve bu sayede kişilikleri, yaratıcılıkları geliştiği gibi sorumluluk duygusu da kazanmaktadırlar (Koç, 2004:113).

Günümüzde okul çağındaki çocuk ve gençlerin fiziksel aktivitesi yetersiz yaşam tarzları artmakta olup, buna bağlı olarak küçük yaşlardan gençlik ve yetişkinliğe geçiş dönemiyle birlikte çeşitli sağlık sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Spor, bir eğitim aracı olarak düşünüldüğünde çocuk ve gençlerin fiziksel ve ruhsal yönden gelişmesinde büyük rol oynadığı bilinmektedir. Özellikle kemik ve kas gelişiminin sağlıklı olması, bütün vücudun kan akımının düzenlenmesi fiziksel sağlıklarının gelişmesini sağlamaktadır (Erkal vd., 1998:26). Okul çağındaki öğrencilerin sportif faaliyetlere yönlendirilmesi çok önemlidir. Bunun için de öğrencinin içinde bulunduğu aile, okul, arkadaş ve sosyal

çevrenin çok büyük etkisi vardır. Bu etkiler dikkate alındığında okullardaki beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerin sportif faaliyetlere motivasyonu için, ders dışı spor etkinliklerine istekli ve heyecanlı olarak katılmalarına teşvik etmelidir. Spor yapan çocuklar, spora katılımlarıyla televizyon ve bilgisayar karşısında uzun zaman geçirmek gibi bir takım zararlı alışkanlıklardan kurtulduğu gibi madde bağımlılığı vb kötü alışkanlıklardan uzaklaşmayı da sağlamış olacaktır (Erkal vd., 1998:26).

Her spor branşının çocuğun gelişimindeki olumlu etkisi mutlak bir gerçektir. Fakat atletizm branşı, tüm spor branşlarının gerçekleştirilmesinde temel gelişim ve temel egzersizlerin büyük çoğunluğunda yer aldığından bu branş temel spor branşı olarak da kabul edilmektedir. Bir pist veya alanda yapılan dünyanın en eski spor branşlarından biri olan atletizmde; atletler koşu, yürüyüş, atlama ve atma yeteneklerini gösterirler.

1.1.3. Başarı Algısı

Uzmanların başarı farklılıklarını anlamak için son zamanlarda başarı hedefleri konusuna ağırlık verdiği görülmektedir. Başarı hedeflerinin sıralandığı teoriye göre başarı hedefleri, algılanan yetenek ve başarı davranışları faktörleri kişinin güdüsünü belirlemede etkilidir.

Başarı faktörü nedeni olan hedef yönelimi kuramına göre ise insanlar hedeflerine ulaştıkları zaman başarı hissi elde ederler. Elde ettikleri bu başarı hisleri, hedeflerin başarılmasının sonucu olarak elde edilir ve değeri hedefin sporcu tarafından başarılmasına göre verilir (Nicholls vd., 1989:66). Başarı veya başarısız olma hissi sporcunun hedef yönelimine bağlıdır. Başarı, bireyin ve hedefin yeteneği ile kıyaslandığında hedef yönelimini belirler (Nicholls, 1984:14). Aslında hedef yönelimi, kişinin kendi başarısını değerlendirdiği objektifdir.

1.1.4. Kuramsal Yaklaşımlar

Hedef yönelimi kuramı üzerine yapılan araştırmalar, birbirinden farklı iki başarı düşüncesinin olduğunu göstermiştir. Bunlar, sporcunun müsabakaya çıkış nedenine göre, görev yönelimli ve ego yönelimli hedefler olarak adlandırılmıştır (Duda ve Nicholls, 1992:66; Nicholls vd., 1989:67; Nicholls vd., 1990:112). Belirtilen bu iki hedef, sporcuların kendi başarı veya başarısızlıklarını subjektif olarak yargılama şekliyle

ilgilidir. Müsabakaya gerçekten başarmak veya başarısızlığında kendini değerlendirmek için çıkan yani görev yaklaşımı olan kişi, beceri gelişimi, yeni beceriler öğrenme, görevde ustalığını gösterme ve sıkı çalışma üzerine odaklanırken, ego yaklaşımı kişide normal bir başarının temel kaynağı, bir müsabaka veya yarışmada az çaba ile rakibini yenme olacaktır. Kısacası görev yaklaşımı kişi, sıkı çalışma ve takım arkadaşlarıyla işbirliği yapmanın kendisini başarıya götüreceğine inanırken, ego yaklaşımı kişi ise başarının kaynağı olarak üstün yeteneğini kanıtlayacak ve rakiplerini mağlup ederek başarıya ulaşacağına inanmaktadır (Canpolat ve Çetinkalp, 2011:17).

Bu çalışmanın amacı, Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Sporcu Eğitim Merkezlerindeki öğrenci-sporcuların spora katılım güdülerinin ve başarı algı düzeylerinin belirlenmesi ve genç atletlerin başarı algıları ile spora katılım güdüleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, sporcu eğitim merkezlerindeki öğrenci-sporcuların spora katılım güdülerinin ve başarı algı düzeylerinin belirlenmesi ve genç atletlerin başarı algıları ile spora katılım güdüleri arasında bir farklılık olup olmadığı amaçlanmıştır.

1.3. Temel Problemler

- 1- Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdülerinin ortalama puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 2- Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdüleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler

- 1- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin cinsiyete göre ortalama ve standart sapma değerleri arasında fark var mıdır?
- 2- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdüleri puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak çok yönlü varyans analiz (MANOVA) puanları açısından anlamlı bir fark var mıdır?

- 3- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güduları puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) analiz puanları açısından anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Öğrenci- sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin SEM'deki statülerine göre ortalama ve standart sapma değerleri arasında fark var mıdır?
- 5- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güduları puanları arasında SEM'deki statülerine göre istatistiksel olarak çok yönlü varyans analizi (MANOVA) puanları açısından anlamlı fark var mıdır?
- 6- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güduları puanları arasında SEM'deki statülerine göre istatistiksel olarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) puanları açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 7- Öğrenci-sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güduları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Sayıtlar

- 1- Araştırma sırasında kontrol altına alınamayan değişkenlerin örneklem grubuna aynı oranda etki edeceği varsayılmıştır.
- 2- Kontrol edilemeyen değişkenlerin örneklem grubunu aynı oranda etkilediği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2015-2016 sezonu ile sınırlıdır.
2. Araştırma, SEM'lerde kayıtlı atletizm branşı öğrenci-sporcularla sınırlıdır.
3. Araştırma, hedef yönelimleri ve katılım güdülenmesi ile sınırlıdır.
4. Araştırma, Türkiye'de bulunan Sporcu Eğitim Merkezleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sporcu Eğitim Merkezleri: Sporcu Eğitim Merkezleri spor branşlarına göre sportif faaliyetlere başlamaya uygun yaşta olan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilip gelişimlerine destek sağlamak için Spor

Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuştur. İlk Sporcu Eğitim Merkezi Bolu'da 1984 yılında kurulmuştur (sporegitim.sgm.gov.tr, 2017).

Güdülenme (Motivasyon): Günü, bireyi harekete geçirici bir güç olarak tanımlanmaktadır. Kişiyi belirli bir hedefe iten güdüleyici durum, hedefe ulaşmak için yapılan davranış ve hedefe ulaşmak şeklinde ifade edilmektedir (Morgan, 1993).

Spora Katılım ve Sporda Katılım Güdüsü: Güdülenmeyi etkileyen birden fazla unsurun var olduğundan da söz edebiliriz. Yani sporcu yalnızca organik varlığını değil, sosyal varlığını da devam ettirmek mecburiyetindedir. Spor içerisinde spora katılımı, sürekliliği ve performansı etkisi altına alan birçok unsur vardır (Şekil:2). Spor branşlarını tercih etmede bireyler açısından sağlık, oyun, statü veya performans gibi unsurlar büyük ölçüde önemli olmaktadır. Spor branşlarına yönelmek kadar sporda devamlılık ve başarı grafiğinde de güdülenme önem arz etmektedir (Tiryaki, 2000:92).

Başarı Algısı: Kişinin kendisine duyduğu saygı ve özgüveni yükselten duyguların başında başarı gelmektedir. Wolman'a göre (1973) başarı kavramı, istenilen bir sonuca ulaşma yönünde ilerlemedir.

Başarı Güdülenmesi Kuramı: Birey yaşamı boyunca eğitim ve iş başta olmak üzere yaşamın farklı noktalarında mutlak bir başarı için güdülenmiştir. Başarılı olma hedefi ve başarının ardından ortaya çıkan olumlu durum ve davranışlar bireyler açısından vazgeçilmez bir durumdur (Murray, 1983).

Hedefi Gerçekleştirme Kuramı: Spor ortamında, sporcuların davranışlarının belirlenmesinde kesin ve tek etmen başarı güdüsüdür. Hedeflenen başarı çerçevesinde davranışlar oluşmakta iç ve dış uyarıcıların etkisiyle şekillenmektedir (Ankay, 1992).

Hedef Yönelimi: Hedef yönelimi kuramına göre, sporcular hedeflerine ulaştıkları andan itibaren başarı duygusuna bağlı haz oluşur. Elde edilen bu başarı ve oluşan duygu hedefin sonucu olarak görülür. Elde edilen bu başarının değeri ise sporcu tarafından verilir (Nicholls vd, 1989).

Başarı Hedefleri Teorisi: Başarı hedefleri kuramına göre sporcunun davranışını adlandırabilmek için, tutum ve davranışlardaki sporcu açısından başarı hedeflerinin önemi esas alınır. Bu kuramı ilk tartışan Nicholls (1984) dür. Başarı hedefleri, ego yaklaşımli hedefler (ego involvement) ve görev yaklaşımli hedefler olmak üzere ikiye ayrılır (Aktop, 2002).

Ego Yönelimli Hedefler: Ego davranışsal yönelim, spor ortamında sporcunun en iyi olma ideasıdır. Ego yönelimindeki süreç, sosyal ve performans özelliklerin ve etkenlerin karşılaştırılmasına yöneliktir. Bilindiği gibi sosyal karşılaştırma aşağı yukarı ve eşit düzeyde olmak üzere 3 şekilde olmaktadır (Toros, 2001).

Görev Yönelimli Hedefler: Görev yönelimli olma, beceride ustalaşmayı, yeterliliği hedeflemektedir. Başarılı olmak için sporcu çok çalışmalı ve elinden gelen en iyi eforu sergilemelidir. Başarı sürecin içerisinde zevk de çalışmadadır. Görev yönelimli birey, yarışmaları becerisini geliştirmek için bir şans olarak görür. Rakip ne denli iyi ise, gelişim şansı o denli büyüktür (Yılmaz, 2002:34).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Nedir?

Belirli kurallar ve tekniklere bağılı kalınarak zihinsel ve bedensel gelişim sağlama amacının yanında eğlenme ve yarışma amacı da bulunan hareketler bütünüdür (tdk.gov.tr, 2017).

İlk olarak antik Yunan'da doğan spor olimpiyatlar düzenlenerek gelişimi desteklenmiştir. Zaman içerisinde çeşitli branşlara ayrılmış ve gelişimi çeşitli toplumsal gereksinimlere göre devam etmiştir. Roma uygarlığı döneminde gençleri savaşa hazırlamak için kullanılmıştır.

Modern anlamda spor ancak 19. yy. da başlamıştır. İlk takımlar kurulmuş yarışmalar düzenlenmiştir. Bu tarihten günümüze kadar olan zaman diliminde gelişimi devam etmiştir.

2.2. Atletizm Nedir?

Atletizm diğer tüm spor dallarındaki tüm hareketleri içerdigi için spor biliminde temel branş olarak kabul edilir (Aracı ve Aracı, 2014:1031). Bundan dolayı tüm sporların temelinde iyi bir atletizm eğitimi yatmaktadır. Zaman, mesafe ve yükseklik gibi çeşitli faktörleri içinde bulunduran spor branşı "atletizm" adı altında toplanmıştır. Atletizm tüm spor branşlarında temel unsur olduğu tüm ülkelerde kabul edilen bir gerçektir. Bu nedenle çocuklar okul çağında atletizm yapmaya yönlendirilmeli ve bunlara uluslararası alanda yarışma olanağı sunulmalıdır.

2.3. Sporcu Eğitim Merkezleri

Sporcu Eğitim Merkezleri, Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde sportif faaliyetlere başlamaya uygun yaşta olan çocukların spor branşlarına uygun olarak ve aynı zamanda çocukların eğitim ve öğretim hayatlarını etkilemeden üst seviyede sporcu olarak yetiştirilip gelişimlerine destek vermek amacıyla kurulmuştur. İlk Sporcu Eğitim Merkezi Bolu'da 1984 yılında kurulmuştur (Tablo 1).

Sporcu Eğitim Merkezlerinde yatılı eğitim ve gündüzlü eğitim verilmektedir. Bu eğitimler atletizm, jimnastik, halter, judo, kano, kayak, yüzme, boks, güreş, tenis ve eskrim branşlarında gerçekleştirilmektedir (Tablo 2).

Gündüzlü eğitim, sporcuların temel ihtiyaçlarının merkezin bulunduğu ilin Gençlik Hizmetleri ve Spor İl müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimdir. Yatılı eğitim ise, temel ve diğer ihtiyaçlarının merkezin bulunduğu Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimdir.

Sporcu Eğitim Merkezlerinin kurulmasındaki temel neden Türk sporunun devamlılığının sağlanması ve geliştirilmesi için spor branşının özelliğine göre ilköğretim çağındaki öğrencilere yetenek sınavı yapılarak öğrenci temin edilen, ihtiyaçlarının tamamı devlet tarafından karşılanan normal eğitim-öğretimin yanında çocukların yeteneğine göre çalıştırıldıkları temel branşlarda antrenör eşliğinde uygulanan eğitim programıyla sportif becerilerini geliştirmektir.

Bu merkezlerin kurulması ile eğitimi verilen branşlarda büyük bir alt yapı oluşmuştur. Sistemli, ilkeli ve planlı çalışmalar sonucunda merkezlerdeki sporcu öğrenciler ulusal ve uluslararası müsabakalarda derece almaya başlamıştır.

Tablo 1. Sporcu Eğitim Merkezlerinin Kuruluş Yılları

SPORCU EĞİTİM MERKEZLERİNİN KURULUŞ YILLARI			
S.N.	MERKEZİN ADI	BRANŞ	KURULUŞ YILI
1	BOLU SEM	Cimnastik, atletizm	1984
2	DENİZLİ GEM	Güreş	1986
3	AĞRI SEM	Atletizm, kayak	1987
4	TOKAT SEM	Güreş, halter	
5	AMASYA SEM	Güreş	1989
6	K.MARAŞ GEM	Güreş	1989
7	K.MARAŞ GÖKSUN GEM	Güreş	2008
8	YOZGAT GEM	Güreş	1989
9	EDİRNE SEM	Atletizm, güreş, cimnastik, judo, halter	1990
10	AFYON GEM	Güreş	1990
11	ÇORUM GEM	Güreş	1991
12	KONYA SEM	Atletizm, güreş, judo, halter	1991
13	KAYSERİ GEM	Güreş	1995
14	SİVAS SEM	Atletizm, güreş, halter	1995

Tablo 1. (Devamı) Sporcu Eğitim Merkezlerinin Kuruluş Yılları

SPORCU EĞİTİM MERKEZLERİNİN KURULUŞ YILLARI			
S.N.	MERKEZİN ADI	BRANŞ	KURULUŞ YILI
15	SAMSUN GEM	Güreş	1996
16	ARTVİN GEM	Güreş	1997
17	KARS SEM	Atletizm, boks, güreş, kayak	1997
18	MUĞLA GEM	Güreş	1997
19	AYDIN SEM	Atletizm, güreş	1998
20	ERZURUM SEM	Atletizm, güreş, kayak	1998
21	MERSİN SEM	Atletizm, güreş	1999
22	ORDU SEM	Güreş, judo	1999
23	OSMANİYE SEM	Atletizm, güreş	1999
24	AKSARAY GEM	Güreş	2000
25	ESKİŞEHİR SEM	Atletizm, judo, güreş	2000
26	MANİSA SEM	Judo	2000
27	GAZİANTEP SEM	Atletizm, güreş	2002
28	ADANA SEM	Atletizm, güreş	2009-2004
29	BALIKESİR SEM	Atletizm, güreş, judo	2009
30	KARAMAN SEM	Atletizm	2005
31	RİZE GEM	Güreş	2005
32	ANTALYA ELMALI GEM	Güreş	2007
33	ANTALYA-KORKUTELİ GEM	Güreş	2009
34	ADİYAMAN SEM	Güreş, eskrim	2010
35	SAKARYA SEM	Yüzme, kürek	2015-2016

Sporcu Eğitim Merkezleri yatılı ve gündüzlü eğitim programlarına sporcu öğrenci alım sınavları yaş gruplarına ve ilgili branşların bağlı bulunduğu federasyonun belirlediği kriterlere göre iki aşamada yapılmaktadır. İlk aşamada Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde uygulama sınavında başarılı olan sporcu öğrencilerin listesi Spor Eğitim Dairesi Başkanlığına gönderilir. İkinci aşama sınavında ise bu verilen listedeki sporcu öğrencileri Merkezin kontenjan sayısına göre uygulama sınavı yapılır ve kazanan sporcu öğrenciler Spor Genel Müdürlüğünden alınan onay ile eğitim merkezlerine kayıt yaptırırlar. Her yıl düzenli bir öğrenci alımı gerçekleştiren SEM'lere kuruldukları yıllardan beri ilk defa 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yıllarında sınav yapılmamış ve sporcu öğrenci alımı olmamıştır. Sporcu-öğrenci alınmamasından dolayı 2016 yılından itibaren kayıtlı öğrenci sayısında düşüş olmuştur.

Tablo 2. Sporcu Eğitim Merkezi'ndeki Sporcu-Öğrencilerin Branşlara Göre Dağılımı

2015-2016-2017 YILLARI ARASI SEM'DEKİ ÖĞRENCİ-SPORCULARIN BRANŞLARA GÖRE SAYILARI									
BRANŞLAR	YATILI			GÜNDÜZLÜ			TOPLAM		
	2015 yılı	2016 yılı	2017 yılı	2015 yılı	2016 yılı	2017 yılı	2015 yılı	2016 yılı	2017 yılı
ATLETİZM	129	82	70	116	91	69	245	173	139
BOKS	-	-	-	32	808	32	32	8	8
CİMNASTİK	29	21	8	34	44	38	63	65	46
ESKRİM	-	-	-	6	11	9	6	11	9
GÜREŞ	679	552	506	129	112	96	808	664	602
HALTER	6	5	4	14	22	20	20	27	24
JUDO	24	22	19	158	162	132	182	184	151
KANO	-	-	-	5	19	12	5	19	12
KAYAK	32	30	11	34	16	14	66	46	25
KÜREK	-	-	-	-	-	12	-	-	12
TENİS	-	-	-	-	9	9	-	9	9
YÜZME	-	-	-	24	22	18	24	22	18

Sporcu Eğitim Merkezlerinde atletizm branşında 15 Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğünden 16 Merkezde yatılı ve gündüz programlarda faaliyet göstermektedir (Tablo 3). Merkeze alınacak atletizm branşındaki sporcu-öğrenci seçme sınavları iki aşamada yapılmaktadır. Eğitim öğretim yılı içerisinde atletizm branşında alınacak olan öğrencilerin atletizm sınav kriterleri Türkiye Atletizm Federasyonu tarafından, Merkeze alınacak öğrenci-sporcu sayıları ise o ilin İl Müdürlüğünce belirlenmektedir.

Merkezlere, atletizm branşında gündüzlü programda 9-10-11 yaşında, yatılı programda ise 11-12 yaşında olan sporcuların kaydı yapılmaktadır. Sınavı kazanıp kayıt yaptıran öğrenciler lise eğitimleri bitene kadar Merkezde eğitimlerini sürdürürler.

Literatürde, Sporcu Eğitim Merkezleri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Kaya'nın (2012-2014), Güreş Eğitim Merkezlerindeki 12-16 yaş sporcuların başarı ve motivasyon faktörlerini çeşitli değişkenlere göre incelemiştir (dergipark.gov.tr, 2017). Güven (1993), Güreş Eğitimi Merkezlerinin geleceğini (websitem.gazi.edu.tr, 2017), Bayraktar (2011) ise, eğitim merkezlerindeki güreşçilerin psikolojik ve fiziki ihtiyaçlarının araştırılıp incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. (utv.ulakbim.gov.tr, 2017). Ayrıca Çekin (1997), yüksek lisans tezinde Güreş Eğitim Merkezlerine alınan öğrencilerin seçme kriterlerinin değerlendirilmesini incelemiştir. Özal (2001), yüksek

lisans tezinde 1999-2000 yılı güreş eğitim merkezleri sınavına katılan sporculara uygulanan testlerin kazanan ve kaybeden açısından incelerken, Özdağ (2003), doktora tezinde Güreş Eğitim Merkezlerindeki sporcu-öğrenciler ile devlet okullarındaki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerini incelemiştir. Yamaner (2012) yüksek lisans tezinde GEM’lerdeki adolesan sporculara ait biyolojik ve fiziki faktörlerin değişikliklerini araştırmıştır. Şeker (2014) ise GEM’deki güreşçilerin depresyon, kaygı ve stres gibi psikolojik düzeylerinin incelenmesi üzerine yüksek lisans tez çalışması yapmıştır (tez.yok.gov.tr, 2017).

Yapılan çalışmalara bakıldığında, sadece Güreş Eğitim Merkezleri ile ilgili yapıldığı, Sporcu Eğitim Merkezlerindeki diğer branşlar üzerine çalışmaya rastlanılmadığı görülmüştür.

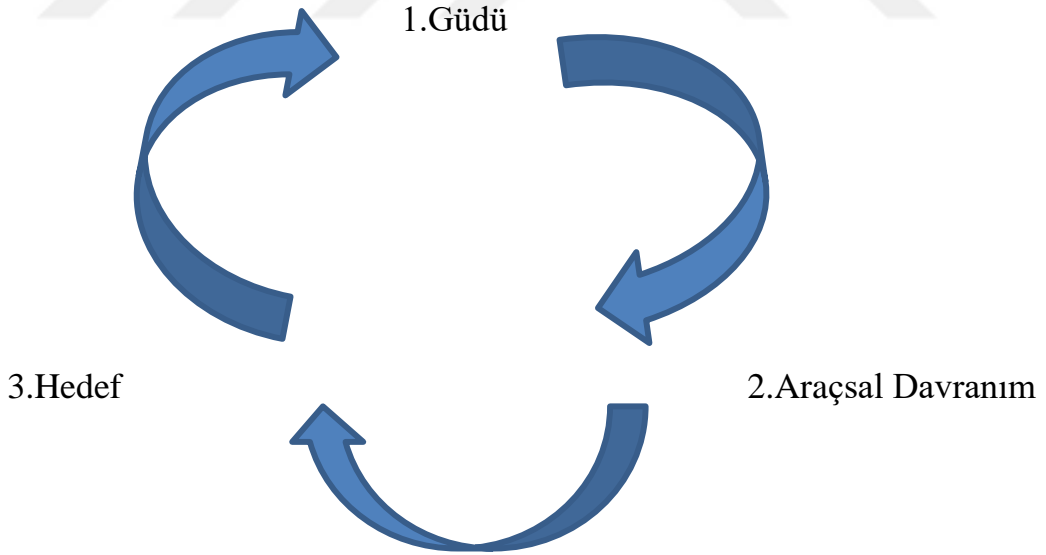
Tablo 3. Sporcu Eğitim Merkezi’ndeki Atletizm Branşı Öğrenci-Sporcu Sayıları

2015-2016-2017 YILLARI ARASI SEM’DEKİ ATLETİZM BRANŞI ÖĞRENCİ-SPORCU SAYILARI						
MERKEZ ADI	2015 YILI		2016 YILI		2017 YILI	
	GÜNDÜZLÜ	YATILI	GÜNDÜZLÜ	YATILI	GÜNDÜZLÜ	YATILI
AĞRI SEM	5	21	-	15	-	15
AĞRI D. BEYAZID SEM	-	6	-	-	-	-
AYDIN SEM	1	7	-	6	-	6
BALIKESİR SEM	7	9	5	4	5	4
BOLU SEM	28	-	23	-	20	-
EDİRNE SEM	18	-	9	-	4	-
ERZURUM SEM	-	20	-	17	-	10
GAZİANTEP SEM	-	6	-	4	-	4
MERSİN SEM	-	8	-	2	-	2
KARS SEM	-	32	-	22	-	17
KONYA SEM	9	-	19	9	14	-
SİVAS SEM	13	-	17	-	16	-
AKSARAY SEM	20	-	8	-	4	-
KARAMAN SEM	20	-	10	-	6	-
OSMANİYE SEM	-	15	-	12	-	12
TOPLAM	245		173		139	

2.4. Güdülenme (Motivasyon)

Psikolojinin alışma alanlarından biri olan güdülenme kavramının kesin bir anlamı olmamakla birlikte farklı tanımları mevcuttur. Motivasyon ve güdülenme kelimeleri Türkçede günümüze kadar aynı anlamı ifade etmekteydi. Son zamanlarda ise eğitimciler ve psikologlar güdüleme kelimesini sıklıkla kullanmaya başlamışlardır. İngilizce anlamı ‘motive’olan güdüleme kelimesi, Latince hareket etmek anlamına gelen ‘movera’ kelimesinden gelmektedir. Bundan dolayı güdü, bireyi harekete yönlendiren bir etken olarak görülebilir. Gdnn üç ayrı tarafı; “kişiyi belirli bir hedefe iten güdüleyici durum, hedefe ulaşmak için yapılan davranış ve hedefe ulaşmak” olarak ifade edilir. Güdülenmenin bu üç ayrı tarafı bir döngü etrafında oluşmaktadır (şekil 1).

Güdüleyici etken davranışa, davranış varılacak noktaya etki etmekte ve bu etkileşim sonucunda varılacak noktaya ulaşıldığında güdü biraz da olsa geçici olarak sağlanmış olur. Bu etkileşim bir döngü olarak dşnldğinde ilk etkisi olarak ‘güdü’ sözcüğü genel olarak kullanılır. Döngünün bu aşaması için kullanılan dürtü, istek, gereksinim, hedef, hırs, açlık gibi çok sayıda sözcük bulunmaktadır (Morgan, 1993).

şekil 1. Güdüsel döngü (Motivational Cycle) (Morgan, 1993)

Toros’a göre (2001), davranışlar belirli bir amaç çerçevesinde sergilenir ve bir takım gereksinimler davranışı güdüleyerek yönlendirirler (Toros, 2001).

Güdülenmeyi ele alan kaynaklarda farklı birçok tanımı görmek mümkündür. Barron (1983)'a göre güdülenme, bir takım hedefleri başarmak için davranış bilincini hedef doğrultusunda harekete geçiren, bireye güç veren ve yönünü gösteren faktörleri içerisinde bulunduran bir süreç olarak ifade etmiştir.

Güdülenmeyi Alderman (1974) "sebeup ve sonuçlarıyla kontrol edilebilen davranışın yönü ve şekli ile hedefe ulaşana dek sürdürülmesi" şeklinde tanımlamıştır. Bireyin azim yönüyle belli davranışlar içerisinde olup olmadığını ve yine azim yönüyle bu davranışları sergilemek için izlediği tutumlar ifade edilmektedir. Bu anlamda, azmin yönü, bireyin amaçlı ve anlamlı olan bir göreve katılmak için etkileşime geçmesi olarak tanımlanmaktadır (Weinberg ve Gould, 1995:62).

Roberts (1992) ise güdülenmeyi, davranışın sıklığı, ısrar ve eylem olasılıklarının davranışların gerçekleştirilmesinde seçim ve performans olarak ifade etmiştir.

Çoğu bilim adamı güdülenmeyi üç farklı görüşten biriyle açıklamaktadırlar. Bunlar; katılımcı merkezli ya da özellik merkezli görüş, durum merkezli görüş, ve etkileşimsel görüştür (Anshel,1997:115).

Güdülenme kavramına ilişkin çeşitli yaklaşımlarda bulunmaktadır. Bu kurama göre genel anlamda tarihsel gelişim süreci içerisinde davranışı başlatan temel üç ilke esas alınmıştır. Bu ilkeler; hedonist haz ilkesi, bilişsel ihtiyaç ilkesi ve holistik büyüme ilkesidir.

Yapılan çalışmalarda güdülenme kuramı üzerinde araştırma yapan bireylerin birçoğu hedonist haz ilkesini benimsemiştir. Hedonist haz ilkesinin amacı haz duyarak gerilimi büyük ölçüde azaltmaya çalışmaktır. Bu grupta, içgüdü, dürtü ve homeostazi kuramları bulunmaktadır. Hedonizmi, davranışçı kuramlar farklı açılarından incelemişler çevresel uyarıların acı ve haz verici olmalarını öğrenmenin insan davranışlarını düzenlediği düşüncesindedirler (Dweck ve Leggett, 1988:258).

Bilişsel ihtiyaç kuramcıları bilginin işlenmesi üzerinde ve modelleri hakkında incelemeler yapmıştır. Bu yaklaşım çerçevesinde, birey aktif bir şekilde kendisi ve çevresini araştıran, bilgi elde etme ihtiyacı duyan ve bu bilgilerin yapısına göre davranış sergileyen bir canlı olarak ele alınmaktadır. Holistik büyüme ilkesinde ise bireyin kendi benliğini ortaya koymak isteyen ve çevreye kendisini yansıtmak isteyen bir canlı olduğu düşüncesi benimsenir. Holistik büyüme ilkesine göre en önemli büyüme unsuru bireyin

büyüme isteği ve kendi benliğini ortaya koyma isteğidir. Bireyin bu isteği yaşamı boyunca hareketlerini etkilemektedir (Roberts vd.,2007:4).

2.4.1. Sporda Güdülenme

Sporda başarı faktörünü ve sporcuların başarıları arasındaki farklılıkları anlamak için sporda güdülenmenin önemini ve türlerinin incelenmesi gerekir. Bu farklılıkların anlaşılmasındaki güçlükleri gidermek için bazı soruları yanıtlamak yararlı olacaktır.

- İnsan neden spor etkinliğine katılmaktadır?
- İnsan neden yaralanma, sakatlanma, hatta ölüm tehlikesini göze almaktadır?
- İnsanın spor etkinlikleriyle açığa çıkarıp doyum sağlayacak gereksinimleri mi vardır?
- Tehlikeli spor dalları neden seçilir?
- İnsan neden sıkı bir disiplin altına girmeye razı olur?
- Yenilgi olasılığını neden göze alır?
- Yetersizliklerinin herkes tarafından görülmesine neden fırsat hazırlar?
- Aşırı biçimde neden çalışır?
- Bir numara olmayı neden ister?
- Bir sporcu neden her zaman aynı performansı gösteremez?

Bu soruların yanıtlarını her zaman verebilmek kolay olmayabilir. Bunların çoğunun yanıtı sporda güdülenmeyle ilgilidir (Doğan, 2005:60).

Sporda güdülenmenin altında yatan birçok neden vardır. Bunlar bedensel ve toplumsal olarak sınıflandırılabilir. Çünkü insan bedensel varlığını da, toplumsal varlığını da sürdürmek zorundadır. Bireyin sportif faaliyetlerini açığa çıkarıp doyum sağlayacak gereksinimleri vardır (Doğan, 2005:60).

Sporda güdülenme faktörünün çok yönlü olması onun nitelik ve nicelik özelliklerinin de değerlendirilmesini gerektirmektedir (Doğan, 2005:60).

Sage (1984) açısından güdülenme; bireyin çabalarının tarafını ve yoğunluğunu ifade eder. Çabanın tarafı, bir noktaya ulaşmayı ya da o noktadan uzaklaşmayı; çabanın yoğunluğu ise; harcanan çabanın niceliğini gösterir. Örneğin; Tuba ve Esra milli takıma girmek istemektedirler (çabanın yönü). Bu amaç için ikisi de haftanın yedi günü antrenman yapmaktadır (çabanın yoğunluğu). Antrenmanlarda Tuba Esra'dan daha fazla

çalıyorsa, bu durumda Tuba'nın güdülenmesinin Esra'dan daha yüksek olduğu söylenebilir (Tiryaki, 2000:92).

Güdülenmeyi etkileyen birden fazla unsurun var olduğundan da söz edebiliriz. Yani sporcu yalnızca organik varlığını değil, sosyal varlığını da devam ettirmek mecburiyetindedir. Spor içerisinde spora katılımı, sürekliliği ve performansı etkisi altına alan birçok unsur vardır (Şekil 2). Spor branşlarını tercih etmede bireyler açısından sağlık, oyun, statü veya performans gibi unsurlar büyük ölçüde önemli olmaktadır. Spor branşlarına yönelmek kadar sporda devamlılık ve başarı grafiğinde de güdülenme önem arz etmektedir (Tiryaki, 2000:92).

Şekil 2. Bireyin spora katılımında etkili olan unsurlar ve bunlar arasındaki ilişki (Weinberg,R.S. ve Gould, D.,1995)

Avrupa'da bulunan spor psikologları spor yapan bireyin motivasyon yapısının, motivasyonun süreç içerisinde uğradığı değişimleri, üst seviyede spor yapan bireyler ile spora yeni başlayan bireylerin motivasyon açısından farklılıkları ve güdü sisteminde spor branşları arasındaki farklılıkların belirlenmesi ve değerlendirilmesi için farklı yöntemler ele almışlardır (Aktop, 2002).

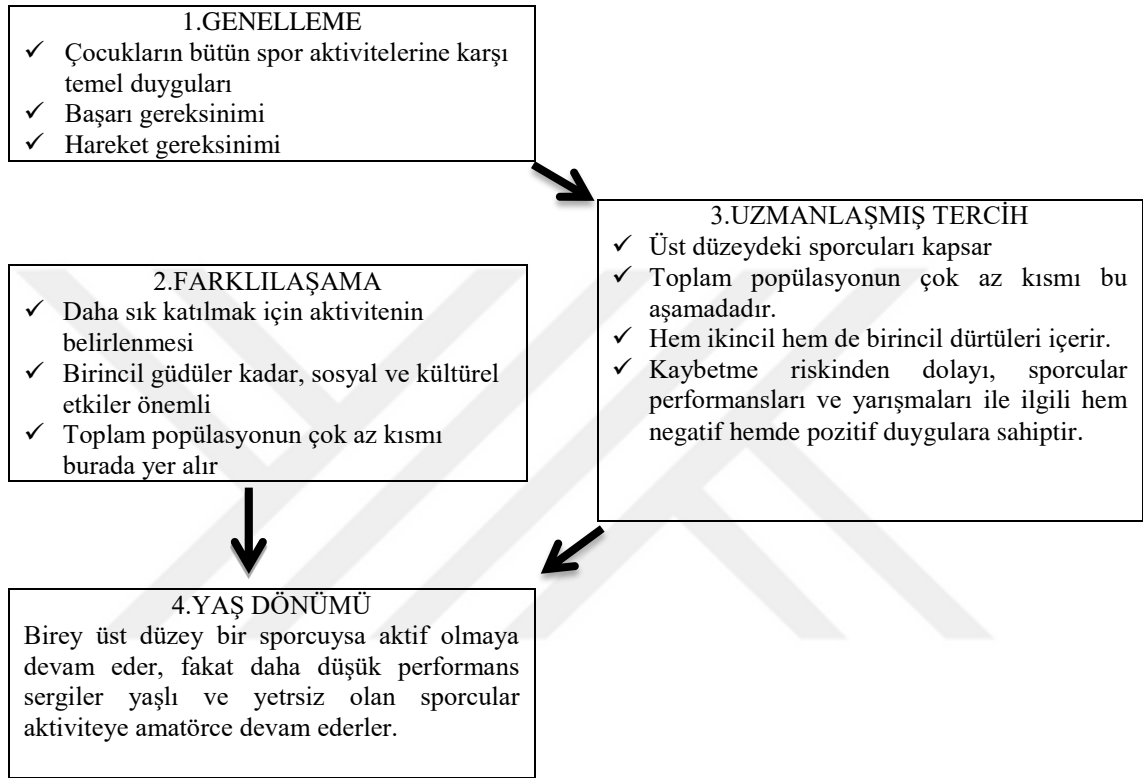
Vanek yaşamının ve kariyerinin çeşitli safhalarında sporçuyu genel olarak etkileyen güdülerle ilgili olarak bir şema geliştirmiştir. Vanek tarafından tanımlanan şemanın ilk kategorisi "Genelleme" aşamasıdır. Bu aşamada sporcu, kendisini ifade etme anlamında ya da motorsal aktiviteye arama ya da reddetme eğilimi gösterebilir.

İkinci kategoride "Farklılaşma" aşaması olarak tanımlanmıştır. Sporçunun başarı ve hareket gereksinimi parçalara ayrılmaya başlanmıştır. Sporcu artık yer alacağı spor veya müsabaka seviyesi, katılacağı antrenman türü konularında daha seçicidir (Aktop, 2002).

Üçüncü kategori "Uzmanlaşmış Tercih" olarak tanımlanmıştır. Performans bu aşamada en üst seviyededir. Sporcu ikincil güdüleri tarafından motive edilmektedir. Bu

aşamada sporcu gerileme göstererek istek ve usta olma gereksinimi gibi temel güdülere bağımlılık gösterebilir.

Dördüncü kategori “Yaş Dönümü” olarak tanımlanmıştır. Bu aşamada birey üst düzey sporcuysa aktif olmaya devam eder, fakat performansı daha düşük olur (Aktop, 2002).

Şekil 3. Vanek’in Sporcu Güdülleri Teorisi

2.4.2. Spora Katılım Güdüsü

Her geçen yıl artarak birçok bireyin spora farklı sebeplerle katılım sağladığı bilinmektedir. Bu sebepten dolayı özellikle, spora katılımın güdülenmesi kavramının, araştırılması, incelenmesi gerekli bir kavram olarak kendini göstermiş ve başlangıç olarak spora ve fiziksel etkinliğe katılan bireyleri etkinliklere katılmaya iten sebepleri tanımlama ve bu sebepleri ortaya çıkarmak için çok sayıda çalışma yapılmıştır (Hausenblas, vd., 2004:1-12).

Bireyin spora katılım güdülenmesini belirlemek amacı ile yapılan ilk deneme amaçlı çalışma 1970’li yıllarda Aldermen, Wood ve Orlick tarafından incelenmeye alınmıştır. Aldermen, Wood ve Orlick’in temel amaçları spora katılımında göz önüne alınan

temel sebepleri ortaya çıkarmaktır. Bireyin spora katılım güdülenmesini belirlemek amacı ile yapılan ilk araştırmalar, yetenek gelişmesi ve öğrenilmesi, eğlence, fiziksel olarak zindelik, sosyalleşme ve başarılı olmanın bireyin spora katılımını etkileyen en önemli sosyal ve fiziki sebepler olduğunu belirlenmiştir (Gill vd.,1983:1-14).

1982 yılında Gould, bireyin spora katılım güdülenmesiyle ilgili gelecek dönemlerde yapılması gerekli olan çalışmalarını belirlemek için bir dizi çalışmalar yapmıştır. Gould bireyin spora katılımı için gerekli olan güdüleme ile ilgili yapılan çalışmaların ve elde edilen verilerin antrenörlere, idari yöneticilere ve liderlere çalışma programı hazırlamada yararlı olacağını ve bu şekilde antrenörün sportif faaliyetlere katılımcı olan bireylerin gereksinimlerini karşılayabileceğini; gereksinimleri belirlenip bu yönde faaliyetlere yönlendirilen spor yapan bireylerin psikolojik açıdan ve nörolojik gelişimi açısından olumlu yönde etkilenecekleri ortaya konulmuştur. Sit ve Lindner'da (2006) benzer hedefleri göz önüne alarak Hong Kong'ta, 10 - 13 yaş aralığındaki öğrencilerle yaptıkları çalışmalar sonucunda eğlence, fiziksel uygunluk, arkadaşlık ve yetenek gelişiminin spora ve fiziksel faaliyete katılımında göz önüne alınan en temel sosyal ve psikolojik sebepler olarak belirlemişlerdir.

Hausenblas, Brewer ve aynı zamanda Van Raalte (2004)'ye göre bireylerin fiziksel etkinliklere katılımlarının nedeni çok sayıda faktör nedeniyle değişiklik gösterebilir. Genel olarak göz önüne alınan katılım nedenleri eğlenmek, sağlıklı olmak, sosyalleşmek ve psikolojik fayda sağlamaktır. Çok sayıda insan kilo kaybetmek veya kilosunu korumak, kas kütlelerini artırmak, fiziksel açıdan görünümünü düzeltmek ve sosyal açıdan kendisini bu şekilde kabul ettirmeye çalışmak gibi fiziki ve fizyolojik sebeplerle etkinliklere başvurmaktadırlar (Yılmaz, 2002:26).

Bireylerin spora hangi amaçla katılım gösterdiklerinin yanıtı aşağıdaki üç madde de bulunmaktadır.

1. Etkinliklere katılma bireylere sosyal fayda sağlamakta ve bireyler bu sebepten devam etmektedirler.
2. Etkinliklerin bireylerin fizyolojik yapılarına olumlu yönde fayda sağladığı düşünülmektedir.
3. Etkinliklerde, bireylere yarışma duygusunu hissettirecek imkanlar, başarı güdüsü katılımın sağlanmasında bir diğer neden olarak karşımıza çıkmaktadır.

Michigan'da Sapp ve Haubenstricker (1978), aktif spor yapan sporcular, sporu bırakanlar ve de sportif faaliyetlerde bulunmayanlardan oluşan binden fazla kişinin bulunduğu homojen ortamlarda katılım güdülenmesini araştıran ilk kişilerdir. Yapılan bu araştırma sonunda, spora katılımı sağlayan sebeplerin eğlenmek, becerilerini artırmak, fiziksel açıdan uygunluk sağlamak, sosyalleşmek ve yeni sosyal ortamlar bulunma gibi sosyal ve fizyolojik nedenler olduğu görülmektedir (Ekmekçi vd.,2010: 3)

Yalnızca Amerika'da ortalama 18 yaşından küçük 25 milyon birey okul hayatında veya okul hayatı dışarısında fiziksel aktivitelere katılım göstermektedirler. Bu bireylerin çoğunluğu çok sayıda organize edilmiş spor branşlarına katılım gösterirler. Ortalama olarak 18 haftalık sezon boyunca her hafta ortalama 11 saat antrenman yaparlar ve bu şekilde spor branşlarına katılmış olurlar. Çocukların yoğun bir şekilde katılım gösterdikleri branşlar göz önüne alınırsa sporun, çocukların hayatında, kendileri, yaşlıları, aileleri ve yaşadıkları çevre için çok sayıda sosyal ve fiziksel unsurlar doğurduğu görülmüştür (Yılmaz, 2002:28).

Birçok çocuk açısından spor branşlarına katılmada hedef nokta 12 yaş civarlarındadır. Gelişimsel psikoloji çerçevesinde kritik döneme girdikleri 12 yaş birtakım unsurlardan vazgeçilmesi veya yarıda bırakılması süreci olarak düşünülür. Bu veriler bize çocuğun sosyal gelişimi ve benlik saygısı açısından önemli sonuçlar verir (Yılmaz, 2002:28-35).

Toplum yapısı faktörü göz önünde bulundurulduğunda var olan düşüncelere karşı, düzenlenmiş spor aktivitelere katılım çocuklarda tam olarak yararlı sonuçlar vermez (Martens, 1978). Liderlik, karakter gelişimi, sportmenlik ve aynı zamanda başarı yönelimi (achievement orientation) sadece çocukların katılımıyla ortaya çıkan olumlu çıktılar değildir. Bu şekildeki olumlu çıktılar genel olarak yarışmayı takiben, yetişkin bireylerin kontrolünde liderler aracılığıyla çocukların programının nasıl olduğunu öğrenmek ve yarar sağlayacak öğrenme hayatlarıyla sağlanır. Yani genel olarak sporunun gelişiminde sportif faaliyetlere katılım yeterli olamadığı gibi toplum yapısının ve düşüncesinin de önemli bir faktör olduğu unutulmamalıdır. Bu noktada gençlik sporlarında en temel unsur eğitmenlerin spor yapan bireylerin psikolojik durumunu anlamalarıdır (Yılmaz, 2002:28-35).

Amerika'da yaklaşık olarak 8000 genç birey (%51 erkek, %49 kız), okul içinde ve okul dışında spora katılmaktadır. Rakamın bu kadar önemli olması spora olan ilgiyi

etkileyen nedenlerin incelenmesi fikrini doğurmuştur (Seefeldt, 1989). Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular spora katılım gösteren bireylerin bir çoğunun benzer nedenler ile aktiviteye katıldığını ortaya çıkarmıştır. Çoğu çocuk eğlenmek, aktivite yapmak, yeteneklerini artırmak, başara bildiklerini kanıtlamak, sağlıklarını korumak, akranlarıyla birlikte olmak, yeni arkadaşlıklar kurmak ve yarışma içerisinde olmak gibi nedenlerden dolayı spor aktivitesine katılım sağlamışlardır. Yani gençler birçok motivasyon durumundan etkilenerek spor aktivitelerinin içerisinde veya dışarısında kalmayı isterler (Yılmaz, 2002:28-35).

Cinsiyet farklılıkları spor dünyasında toplum yapılarına göre katılım durumu bakımından değerli bir noktayı temsil etmektedir. Gerçekleştirilen birçok çalışmada kız bireylerin spora katılmalarında içsel güdülerinin, dışsal güdülere göre daha fazla etkilediği saptanmıştır (Chantel vd., 1996).

Kişilerin spora katılım sürecinde etki eden birçok unsuru Ryan, Frederick, Lapes, Rubio ve Sheldon (1997), içsel güdü ve dışsal güdü olarak iki şekilde incelemiştir. Ryan (1997), içsel ve dışsal güdü değişikliklerini bireylerin cinsiyetiyle ilişkilendirmiştir. Chantel (1985) ise bireylerin güdülenmesini cinsiyetlerine bağlı bir şekilde incelemiştir (Gould, vd.,1985). Spor yapan bireylerin başlangıçtaki güdeleri içsel (kişisel haz duymak) veya dışsal (ödül elde etmek amacıyla spor yapmak) olarak çeşitli sporları yapmalarına ve bağlılık duymalarına sebep olmaktadır (Ryan, 1997). Değişik olan durum ise içsel ve dışsal güdünün spor yapan bireyler üzerinde çeşitli etkiler ortaya çıkarması olmuştur.

Hellandsig (1998) gerçekleştirdiği incelemelerinde, yüksek düzeydeki performansın ve sporda devamlılığın farklı güdülenme unsurlarına bağlı olduğunu ve katılımlara devam etmede içsel güdülenmenin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Önceki yıllarda ortaya konulan çalışmalarda sporcuların dışsal ortamdaki gereksinimlerinin giderilmediği zaman spora devam etmek için gerekli bir sebep olmayacağı yönündedir. Bu konuyla beraber eğer spor yapan bireylerin performansları normal seviyede olup spor yapmaktan haz alıyorlar ve arkadaşlarıyla beraber takım ruhu içerisinde hareket ediyorlar ise spor yapmaya istekleri yoğun olarak sürecektir (Hellandsig, 1998). Farklı bir değişle içsel güdülenmeyle katılım sağlamaya devam ederler.

Hellandsing (1998) yaptığı araştırmalar da yapılan bütün spor branşlarında kötü sonuçların elde edilmesi kazanma hırsından ve iyi sonuçların ise arkadaşlık sayesinde

kazanıldığı sonucuna varmıştır. Bu durumun yaş, cinsiyet ve yapılan spor branşlarına göre spor yapan bireylerin katılımını etkilediği sonucu elde edilmiştir, örneğin kız bireyler ortalama seviyede yapılan faaliyetler için, erkek bireyler ise kazanma amacıyla spora katılım sağlarlar (Hellandsing, 1998). Varılan sonuçlar kız bireylerin içsel sebeplerden yüzünden erkeklerin ise hem kazanma güdüsü hem de dışsal sebepler yüzünden spor branşlarına katılımı sağladıklarını ortaya koymaktadır. Gerçekleştirilen birçok çalışma spor yapan bireylerin, içsel ve dışsal güdülenmeler aracılığıyla spor yapmaya istek duydukları ortaya çıkarılmıştır (Bakker, 1993). Bir takım çalışmalar ise spor yapan bireylerin katılım sağlamalarının devamlılığı açısından içsel güdülenmelerin bulunması gerektiğini ortaya çıkarmıştır (Ryan, 1997:340).

Sporcuların spor branşlarına katılım göstermelerinde pek çok eksik durumlara rağmen yapılan çalışmalar da araştıranlar içsel unsurların spora katılım sağlamak için bağlı olma ve süreklilikte önemli ölçüde etki sağladığı ortaya çıkarmışlardır. Varılan sonuçlar eğlence açısından ve rekabet açısından içsel güdülenmenin spor branşlarına bağlı olmasında ve süreklilikte önemli bir etki sağladığını ortaya çıkarmıştır. Bu sonuçlarla birlikte fiziksel açıdan bakılan güdülenme (dışsal motivler) spora bağlı olma ve sporun devam ettirilmesinde büyük ölçüde etki sağlamıştır. Dışsal güdümler genel olarak spor yapan bireylerin spora katılım sağladıklarında gereken güdülenmeleri olmuştur (Ryan, 1997). Yani spor yapan bireyin biyolojik özellikleri de kazanmanın ilk sırada olmasını etkilemiştir. Sporunun yaşı, dışsal olan faktörlerin etkili olmasını önemli bir şekilde ortaya çıkarmıştır (Hellandsig, 1998:27-44).

Sonuç olarak yüksek seviyede performans ortaya koyan sporcuların alt seviyede içsel güdülenme gösterdiği ve yüksek seviyede dışsal güdülenme elde ettiğini ortaya çıkarmıştır. İkinci olarak ise kız bireylerde erkek bireylerle kıyaslandığında içsel güdülenmenin ilk planda gözetildiği görülmüştür (Gould vd., 1985).

2.4.3. Spora Katılım Güdüsü ile İlgili Araştırmalar

Spor psikolojisi üzerine yapılan son araştırmalarda araştırmacılar, çocukların ve gençlerin spora olan ilgisinin artmasına yönelik antrenör davranışı, spor yapan bireylerin kişisel özellikleri spora katılım nedenleri, müsabaka kaygıları, antrenör sporcu ilişkileri gibi konularla ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Kiper, 2004:2).

Spora katılım güdüsü ile ilgili çalışmalar kendi içerisinde egzersize katılım güdüsü ve spor güdüsü olarak iki alanda sınıflandırılmıştır. Katılım güdüsü de kendi içinde bireysel ve takım branşları olarak ayrılmıştır.

Spora katılım güdüsü ile ilgili yapılan çalışmalar sonunda elde edilen veriler gençlerin spora katılımındaki temel güdülerinin fitness, eğlence, heyecan, meydan okuma, kazanmak ve becerilerinin arttığı açığa çıkarılmıştır (Dwyer, 1992). Etkinlikten alınan haz ve yetenek katılımı sağlayan ve gelişim yönünden etki yapan temel motivler olarak açığa çıkmıştır (Gill vd.1983). Bütün bireylerde grup elemanlarının spora katılımındaki sebepleri Weiss ve Chaumeton (1992) tarafından özetlenerek rekabet, fitness, bağlanma, takım görüntüsü, rekabet ve zevk alma spora olan katılımındaki başlıca güdüler olarak açığa çıkmıştır (Yılmaz, 2002:28-35).

Gill, Groos ve Huddleston'un (1983), atletizm için kampta olan erkek ve kız (1138) üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdikleri çalışma aracılığıyla, bireylere Katılım Güdüsü Envanteri uygulamışlar ve katılıma neden olan en temel unsurlar arasında sosyal beceriyi destekleyen ve fiziksel aktiviteleri canlandıran nedenler olduğunu ortaya koymuştur (Bozkurt, 2012).

Gould, Feltz ve Weiss (1985) farklı yaş gruplarındaki genç yüzücülere katılım güdüsü ile alakalı incelemeler yapmışlardır. Çalışmada 8-11, 12-14 ve 15-19 yaş aralıklarında üç ayrı yaş grubu oluşturulmuş ve katılım güdüsü ve hedefler saptanmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar ise, 8-11 yaş grubundaki sporcular dışsal faktörlerden daha çok etkilendiği, diğer yaş gruplarında ise içsel faktörlerden kaynaklandığı görülmüştür (Bozkurt, 2012).

Longhurtst ve Sprink (1987), okul dışı spor branşlarına katılım gösteren öğrenciler üzerine yaptıkları incelemelerde katılım nedenlerine yönelik bir dizi sonuç elde etmişlerdir. Bu açıdan, becerilerini artırmak, fiziki açıdan uygun görünmek, psikolojik olarak güçlü olmak hissi ve sosyal kazanımların etkili olduğu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2002: 28-35).

Harter 1978 yılında, Yeterlilik Güdüsü Teorisi ile katılımı etkileyen temel sebeplere ulaşmak için bir çalışma yapmıştır (Weiss ve Chaumeton, 1992). Yeterlilik güdüsü teorisine göre çocuklar müsabakalarda kendilerini ispatlamak ve dikkat çekmek amacıyla denemelerde bulunmak (öğrenme ve spor yeteneklerini gösterme) gibi nedenlerle katılım göstermişlerdir. Çocukların başarı elde etmeleri durumunda hakim

olan tecrübeler çocukların başarı güdülerinin aktarımında belirgin bir faktör olarak belirlemiştir (Yılmaz, 2002: 28-35).

Roberts, Kleiber ve Duda (1981), okullarda ki spor branşlarına katılanlarla, katılmayanları karşılaştırmışlardır. Branşlara katılımda bulunanların yarışmaları duyuşsal algılama ve fiziksel açıdan anlamaları, özgün kişilik yapıları ve geleceğe yönelik başarı ve güdü taleplerinin, spora katılım sağlamayanlara kıyasla oldukça fazla olduğu saptanmıştır (Yılmaz, 2002:28-35).

1985 yılında Wankel ve Kreisel'in yaptığı çalışmada bireylerin yaş farklılıkları göz önüne alarak buz hokeyi, futbol ve beyzbol oynayan bireyleri bu sporları yapmaya yönelten motivasyonel nedenler incelenmiştir. Dört farklı yaş grubunda (7-8, 9-10, 11-12 ve 13-14) değerlendirilen oyuncular değerlendirmenin sonucunda, çevresindeki kişileri hoş tutmanın ve etkinlik içinde yeteneklerini ortaya çıkarmanın güdülenmeleri açısından önem arz ettiği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında etkinliklerden haz alma bütün yaştaki bireyler için önemli bir oran göstermiştir (Yılmaz, 2002:32).

Smith'in (2000), yaptığı incelemede akran bireylerin arasındaki ilişkiyi anlama, fiziki açıdan kendini değerlendirme ve sorumluluk alma gibi fiziki etkinlik güdüsü sağlayan etkileşimleri anlatan bir durum üzerinde durulmuştur. Smith incelediği modelin oluşumunda Harter'in (1987, 1981, 1986, 1987) gerçekleştirdiği kavramsal bakış açısı modelinden etkilenmiştir. Fiziki açıdan kendini değerlendirme ve fiziki etkinlik güdüsü aracılığıyla yaşıt bireylerin ilişki algılarını ne kadar etkilediği varsayım olarak ortaya çıkarılmaya uğraşılmıştır.

Adolesanlara farklı değişkenlerin içerisinde bulunduğu birtakım çalışma yapmıştır. Bu modelde ulaştığımız veriler sonucunda, arkadaşları ve yaşıtları arasındaki ilişkilerin oldukça fazla olduğu saptanmıştır. İncelemeye sonucunda, yaşıt ilişkilerinin fiziki etkinlik güdüsü üstünde büyük oranda etki sağladığı saptanmıştır (Yılmaz, 2002:30).

Gauron (1984) üzerinde durduğu incelemesinde genç bireylerin yalnızca bir başarı faktöründen değil birden fazla faktörlerin etkisinde kalarak spor branşlarına katılım gösterdiklerini belirtmiştir (Akt. Yılmaz,2002:30).

Şirin ve arkadaşları (2008), değişik spor müsabakasında okullarını temsil ve müsabakaya katılım gösteren 270 genç sporcu üzerine yaptıkları bir çalışmalarında katılımcılara Katılım Motivasyonu Envanteri (PMQ) uygulamışlardır. Araştırmanın

sonucunda ise, spor branşlarına katılım gösteren ortaöğretimde okuyan bireylerin spora olan katılım güdüleri takım ruhunu anlama, başarı güdüsü ve yeni beceriler kazanma olarak bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra katılım güdüsünde cinsiyete göre farklılıklarda tespit edilmiştir (Şirin vd.,2008:1).

Aygün ve Yetim (2015), Ankara ilindeki 16-20 yaş arasındaki buz hokeycilerinin branşa katılma nedenleri ile ilgili çalışmalarına 80 sporcu katılmış ve katılımcılara Katılım Motivasyonu Envanteri (PMQ) uygulamışlardır. Sonuç olarak buz hokeyi sporcularının branşa katılmalarındaki en önemli nedenin branşında devamlılığı hedefleme, uzmanlaşma, takım çalışması, beceri gelişimi, takımla olmak ve iyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak gibi nedenler yer almıştır. Branşa katılımındaki en önemli alt boyutlar ise, sosyal kazanımlar ve fiziki öğrenme güdülerinin olduğu görülmüştür (Aygün ve Yetim, 2015).

Ersöz ve arkadaşları (2015), farklı spor dallarından 820 sporcuya Sporda 2x2 Başarı Hedefleri Envanteri ve Yaşam Doyumu Ölçeği ve Marsh Kendini Fiziksel açıklama anketi uygulamışlar ve araştırmanın sonucunda kendini fiziksel algılama ve yaşam doyumunun başarı yönünü görmede etkisinin büyük olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca başarıya yönelik hedefte, özgüven ve genel fiziki yeterlilik açısından kadınlar ve erkekler arası farklılıklar bulunamazken; kadınların sportif açıdan kendilerini erkeklere oranla daha fazla uygun olduklarını hissettiklerini ve hayattan daha fazla doyum aldıkları çıkarımına ulaşmışlardır (Ersöz vd., 2015).

Şirin (2008), 12-15 yaş arasındaki 285 kız futbol oyuncusuna Katılım Motivasyonu Envanteri (PMQ) uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda varılan sonuçlar çizelgede bulunan her madde içi ortalama değerler yine diğer araştırmaların sonucuna paralel olarak sosyal ve fiziki öğrenme ve başarı güdüsü bu yaş grubu içerisindeki kız bireylerin spora katılmalarını etkileyen en temel sebepler olarak saptanmıştır. Alt boyutlarına bakıldığında katılımcı kızların en önemli faktörleri takım ruhu, öğrenme ve fiziksel aktiviteler şeklinde belirlenmiştir. Oldukça az önem arz eden faktörlerse fiziksel açıdan uyumsuzluk ve zaman kavramı olmuştur. Futbol oynayan kızların spora olan katılımlarındaki güdülenmelerinin dışsal güdülenmelerinden ziyade becerilerini artırmak ve yine öğrenme kavramı olarak belirlenmiştir (Şirin, 2008:1-7).

Kiper (2004), yüksek lisans tezinde 11-16 yaş arasındaki 580 öğrenciye Katılım Motivasyonu Envanteri (PMQ) uygulamıştır. Çalışmada kız ve erkek öğrenciler birlikte

değerlendirmiş ve katılımlarda yeni birşeyler öğrenme ve sosyal kazanımlar sağlamanın hedeflendiğini görmüştür (Kiper, 2004).

Spora olan katılımı ve yapılan spor branşının sürdürülebilmesi, öğrenmede yenilikçi olma isteği, başarı isteği, yaptığından zevk alma, bir grup ferdi olma arzusu gibi içsel sebeplerden yüzünden olabileceği gibi, madalya, onay alma, statü elde etme gibi dışsal sebeplerden yüzünden de olabilir. Genel olarak hiçbir çocuk spor yapmaya başladığı zaman gelir elde etmeyi yani dışarıdan gelen ödülleri düşünmez, daha fazla arkadaşlarıyla beraber olmayı, arkadaşlarıyla beraber iş yapmayı ve yaşlıları ile oyunlar oynamayı düşünür. Bundan dolayı fiziksel etkinliğe katılımı bulunmayı isteyen bireylerin gerçek katılma sebepleri mutluluk ve eğlenmektir (Toros, 2001).

2.5. Başarı Algısı

Kişinin özsaygısını ve kendisine güvenini artıran hislerin en önünde başarılı olma gelmektedir. Wolman açısından (1973) başarı kavramı, belirlenen hedefe varış yönündeki ilerlemelerdir (Erdoğan, 2006:97).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise başarı, bireyin beceri ve etkilendiği çevreye bağlı olarak ortaya çıkardığı ansal veya hareketsel etkinliklerinin olumlu sonucu şeklinde açıklanmıştır (tdk.gov.tr, 2017).

Başarılı olma algısının çok taraflı ve birtakım faktörlerin temeline dayandığı bilinmektedir. Sporunun başarısı veya başarısızlığı, kendi benliği için olumsuz durumlara ve çeşitli sıkıntılara neden olabilmektedir. Aşırı kaygı, kendine güvensizlik veya başarısında bir başka bireyin etkisi olduğu duygusu, nefret, korku vb. yıkıcı duygusal durumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kaya, 1993). Başarının elde edilmesini etkileyen durumların içerisinde öğrenme, mental antrenman ve çalışmalarda süreklilik duygusu gösterilmektedir (Tezcan,1985).

Başarı ve başarısızlık konusunda yaygın durumlardan biride sporunun kazanma isteğine ve çalışma performansına ilişkin var olan güdü kavramıdır. Bu nedenle başarılı olan sporcuların diğer sporculara göre aralarında ki fark güdü olarak tanımlanmıştır (Güney, 1985).

2.6. Kuramsal Yaklaşım

Spor psikoloji teorisine göre çok değerli bir konumda olan güdü olgusu üzerine yapılan çalışmalarda, katılımcıların her türlü spor etkinliğine katılımı, katılım durumları ve sürekliliğin sağlanması gibi sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Güdü kavramı ile ilgili geliştirilen teoriler üzerinde yapılan incelemeler bu kavramı etkileyen birçok faktörlerin var olduğunu ortaya koymuş, güdülenme kavramına ait birçok farklı sonuç olduğu görülmüştür (Altıntaş, 2010).

Güdülenme ile alakalı teorilerde çok fazla ifade ve kavram olmasına rağmen, birçok spor psikoloğu özellikle spor yapılan ortamdaki güdülenmeyi üç ayrı görüşten birisi ile açıklamaya çalışmaktadır. Görüşlerin birinci katılımcı merkezli (participant centered view), ikinci durum merkezli görüş (situation centered view) ve üçüncü etkileşimsel merkezli (interactional view) görüşüdür.

Katılımcı merkezli bakış teorisinde, güdüsel davranış biçimlerinin öncelikle kişisel özelliklerin bir unsuru olduğunu ileri sürmektedir. Savunulan görüşte, eğer kişi amaçlarına ulaşmak ve yeteneklerinin en iyi şekilde ortaya koymak için yeterli özelliklere sahip değilse hiç kimsenin bu konuda elinden gelebilecek bir şey olmadığı anlamına gelmektedir. Diğer bir söyleyişle, katılımcı merkezli görüşte spor yapan bireyin veya antrenörün kişilik özelliklerinin, ihtiyaçlarının ve hedeflerinin, güdüsel durumunun en temel belirleyici unsur olduğu söylenmektedir (Anshel, 1997; Weinberg ve Gould, 1995).

Durumsal bakış kuramına göre sporcuların güdülenmesinde günlük yaşamdaki tutum ve davranışları yeterli olmamaktadır. Bu tutum ve davranışların bireylerin normal zamana göre müsabakalardaki ortamdaki farklı olduğu için tutarlılık gösteremeyebilir. Bunun nedeni güdülenme kavramının rekabet ortamında değişiklik göstermesi, eğer rekabet zor olacak ise sporcunun müsabaka da yenilgiyi bile göze alması güdülenme olgusunu baştan sona değiştirecektir (Anshel, 1997; Weinberg ve Gould, 1995).

Bazı araştırmacılara göre, güdülenmeyi anlamının en güzel yolu, katılımcı merkezli ve durumsal merkezli görüşlerin birleşiminin öğrenilmesi gerektiğini belirtilmişler ve "etkileşimsel görüşü" ortaya atmışlardır. Genel açıdan ele alındığında, başarı güdülenmesinin zeminini oluşturan bu üç yaklaşım spor yapan bireylerin başarı güdülenmesinde kişisel özelliklerin ve çevresel aktörlerin önem arz ettiği söylenmektedir (Altıntaş, 2010).

Spor psikolojisi üzerine son dönemlerde çokça kullanılan güdülenme kuramları arasında, “Başarı Güdülenmesi Kuramı, Başarı Gereksinimi Kuramı, Başarı Hedefi Kuramı, Yüklenme Kuramı ve Bilişsel Değerlendirme Kuramı” bulunmaktadır. Bu kuramlar farklı olarak güdülenmenin ayrı bir yönünü açığa çıkarmış ve farklı görüşlere değişik açıdan değinmeye çalışmıştır (Altıntaş, 2010).

2.6.1. Başarı Güdülenmesi Kuramı

Birey ömür boyu eğitim ve iş başta olmak üzere yaşamının çeşitli evrelerinde ve alanlarında mutlak bir başarı için güdülenmiştir. Başarılı olma güdüsü ve başarının ardından ortaya çıkan olumlu durum ve davranışlar bireyler açısından vazgeçilmez bir durumdur. Bu durumun spor ortamında ki gereği ve sonuçları da açık bir gerçektir. Spor psikolojisi alanında yapılan çalışmalar da başarı güdülenmesi önemli bir yer tutmaktadır. Bu alanda yapılmış çalışmalar başarının gerçekleşmesinde mutlak bir güdünün var olduğunu ve bu güdüye bağlı kalınarak sporcuların tutum ve davranışlarının şekillendiği belirtilmiştir. Spor ve egzersiz psikolojisinin temel çalışma konularından olan güdülenme kuramı “Başarı Güdülenmesi Kuramı” (Achievement Motivation Theory) adı altında Murray (1983) ile temeli atılmış ve McClelland, Atkinson ve arkadaşları (1984) tarafından geliştirilip devam ettirilmiştir.

Spor başarı güdülenmesi kuramı genel olarak sporcunun başarması ve başarısızlık durumunda müsabakayı tamamlaması ve psikolojik olarak başarı güdüsünden ayrılmaması olarak ifade edilmektedir. Murray, (1983) başarı güdülenmesin de kişilik faktörlerinin etkilerini inceleyen çalışmalar yapmıştır. Başarı güdülenmesini bireyin istek ve arzularına dayandıran Murray, başarının temel ilkelerinin istek ve arzu olduğunu belirtmiştir. Sporcunun başarı güdülenmesini farklı bir bakış açısıyla incelemiş, arzulanan hedefin gerçekleşmesi ve olumlu bir gelişme sağlanmasının izlencesi olarak sporcunun nörolojik ve psikolojik özelliklerini esas alarak çalışmalar yapmıştır. Gill (1986) ise yaptığı çalışmalarında sporcunun başarı güdülenmesini, tamamıyla başarının ardından oluşan belirsiz duygu ve davranışlara bağlamıştır (Akt. Tiryaki, 2000). Cox (1998) ise çalışmasında güdülenmeyi, sporcunun takım içindeki performansına ve müsabakaya hazırlanmasında ki tutum ve davranışları açısından incelemiştir.

Atkinson, yaptığı çalışmalarında başarı güdülenmesini sporcunun kişilik yapısını derinlemesine ele almıştır. Çalışmaların da kişilik yapısını iki temel etmene

dayandırmıştır. Bunlar, başarının oluşmasıyla birlikte duyulan tatmin ve memnuniyet duygusu, başarısızlıkla meydana gelen utanç ve üzüntü duygularıdır (Aktop, 2002).

Başarı güdülenmesi teorisi alanında yapılan çalışmalarda, bireylerin tutum ve davranışlarını belirleyen psikolojik ve nörolojik olarak görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bu alanda yapılan ilk çalışmada Murray kişilik faktörleri üzerinde yüzeysel bir şekilde kalmış ancak Atkinson, başarı güdülenmesinde kişilik faktörlerini derinlemesine ele almıştır (Aktop, 2002).

Sporcuların başarı güdülenmesinde müsabakaya hazırlık sürecindeki güdülenme kadar müsabaka sırasındaki güdülenmenin de sporcunun kişilik faktörlerine bağlı olduğu ve bu durumun içsel güdülenme olarak adlandırıldığı düşünülmektedir.

Başarının güdülenmesinin sporcuda sürekli bir gelişim izlemesi, oluşan başarısızlıklardan soyutlanmasına bağlıdır. Başarısızlığın oluşması ya da oluşabileceği kaygısı ile sporcular bir takım kaçınma davranışları sergileyebilir. Ancak bu durumdan soyutlanma sonuçta etkili olabileceği gibi sonraki müsabakalarında hazırlık atmosferini belirler (Aktop, 2002).

2.6.2. Hedefi Gerçekleştirme Kuramı

Bireylerin davranışlarının oluşmasında ve sergilenmesinde önemli bir etmen olarak güdü kavramı karşımıza çıkmaktadır. Spor ortamında ise sporcuların davranışlarının belirlenmesinde kesin ve tek etmen başarı güdüsüdür. Arzulanan başarı çerçevesinde davranışlar oluşmakta iç ve dış uyarıcıların etkisiyle şekillenmektedir (Ankay 1992:79).

Güdü, bireylerin davranışlarının oluşmasında ve şekillenmesinde rol oynayan, davranışın başlamasında ve devam etmesinde başlıca etmenlerden birisidir. Bu nedenle bireylerin davranışlarının güdülenmeye göre oluştuğu bilinmektedir. Spor psikologları da, sporcuların başarı arzusuna bağlı olarak oluşan davranışları ve sporcu olmayan bireylerin spora katılım güdüsü ve sporu bırakma ile ilgili davranışları üzerinde araştırmalar yürütmektedirler (Brunstein, 1993; Cresswell vd., 2003; Murcia vd., 2008; Toros ve Yetim, 2000).

Oluşan ve sergilenen davranışların temelinde bir amaç vardır. Sporda ise oluşan davranışlarda bu durum daha da netlik kazanmaktadır. Yani spor ortamında bir hedef doğrultusunda davranışlar sergilenmektedir. Bu davranışlar sergilenirken başarı

arzusunun yanında bir amaca da hizmetin var olduğu göz ardı edilmeyecek bir gerçektir. Buradan hareketle hedef kavramı, sporcular açısından bireysel ve spordaki görevlerini yerine getirmek için güdülenme ikliminin oluşması ve hedeflerin başarıya dönüşmesinde etkilidir (Papaioannou, 1994; Nicholls, 1984; Duda, 1989).

Yapılan çalışmalar sporcularda güdülenmenin ne anlam ifade ettiğini anlamamız için başarının sporcular açısından ne ifade ettiğini anlamak gerektiğini göstermiştir (Moran, 2004). Güdülenme kuramı ilk olarak sporcularda eğitim performansını açıklamak için araştırılmış daha sonra müsabakanın sonucunun sporcu açısından ifade ettiği anlamı da incelemiştir (Nicholls, 1984).

Nicholls'un ve Harter'in kuramları bu alanda birbiriyle örtüşmektedir. Her iki araştırmacı da yeterliliğin güdülenmeyi etkileyen temel faktör olduğunu savunmuşlardır. Bu iki araştırmacının kuram arasındaki en büyük fark ise; Nicholls'a göre, gerekli performansın gösterilmesi kişi için büyük bir haz olarak ele alınırken, Harter'e göre, performansın ulaşmada sporcunun başarıya ulaşmasıdır (Bayar, 1997). Harter ve Nicholls'un kuramlarında yeterlik algısı güdüsel davranışın ortaya çıkmasında önemli bir etmendir. Oluşan ve var olan sosyal faktörlerde yeterlik algısını ve güdüyü etkileyen faktörler arasında görülmektedir (Iso-Ahola, 1980).

Nicholls (1992), başarının gerçekleşmesinde sergilenen davranışın hedefe yönelik temel olguları üzerinde durmuş ve başarı güdülenmesinin oluşumunda temel faktörün yetenek algısı olduğunu belirtmiş ve bu alanda çalışmalar yapmıştır. Nicholls'a göre başarı hedefleri sporcunun algıladığı yetenek ve davranışlarda güdülenmenin temelini oluşturmaktadır. Buradan hareketle güdülenmenin oluşmasında sporcu açısından başarı ve başarısızlığın taşıdığı anlam önemlidir (Weinberg ve Gould, 1995). Bununla birlikte sporcuların güdü davranışlarında, sosyal faktörlerinde etkili olduğu düşünülmektedir (Guest ve White, 2001:101-116).

Başarı hedefi kuramına göre başarının gerçekleştiği ortamda iki temel faktör olduğu varsayılmaktadır. Bunlar sporcu açısından görev ve ego olarak ele alınan yetenek ve kişilik yapılarıyla ilgilidir. Ortamda görev yönelimli hedefler içerisinde bulunan sporcular, görevlerinde ustalaşma ve sıkı çalışma üzerinde odaklanırken ego yönelimli olan sporcular başarılarını veya başarısızlıklarını takım yada rakiplerinin performans, ustalık ve psikolojik yönleriyle kıyaslama eğilimindedirler. Bu ortamlarda asıl olan görev yönelimlerde mevcutta var olan yeteneğin gösterilmesi maksimum çabaya

dayandırılmaktadır. Ego yönelimli katılımlarda ise, üstün yeteneğin kaynağı üzerinde durulmakta ve nedenleri araştırılmaktadır. Ego katılım güdüsü içerisinde olan bir sporcular için kişisel başarının asıl faktörü, müsabaka sırasında daha az efor sarf ederek rakibi mağlup etmek olacaktır. Görev katılımlı bir sporcuda ise, çalışma disiplini ve takım arkadaşlarıyla yada akranlarıyla işbirliği yapması başarıyı getireceği belirtilmiştir (Robert vd.,1999:115; Duda, 1993:422).

Başarı hedefi kuramına göre; başarı hedefleri, gösterilen performans, yetenek ve başarı güdüsü, kişinin güdülenmesini belirlemede etkileşim halindedir. Kişinin güdülenmesini anlayışını belirlemek için, başarı veya başarısızlığın sporcu açısından ifade ettiği anlam önemlidir. Sporcunun başarı hedefleri ve nöro-psikolojik yapısının birbiri ile ilişkili olduğunu anlamak gerekir (Weingber ve Gould, 1995).

2.6.3. Hedef Yönelimi

Sporcunun aktivite içerisinde olduğu spor branşında başarılı veya başarısız olduğu birçok neden bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında hedefin gerçekleştirilmesi için sergilenen davranışlar ve başarı güdülenmesi gelmektedir.

Hedef yönelimi kuramına göre, sporcular hedeflerine ulaştıkları andan itibaren başarı duygusuna bağlı haz oluşur. Elde edilen bu başarı ve oluşan duygu hedefin sonucu olarak görülür. Elde edilen bu başarının değeri ise sporcu tarafından verilir (Nicholls vd, 1989).

Hedef kuramı alanında yapılan araştırmalar; birbirinden farklı iki başarı düşüncesinin olduğu görülmüştür. Bunlar görev yönelimli ve ego yönelimli hedeflerdir (Duda ve Nicholls, 1992; Nicholls vd., 1989; Nicholls vd., 1990).

Ego ve görev yönelim olarak isimlendirilen bu iki hedef, sporcuların yeteneklerini ve bu yeteneklerin kaynaklarını kişisel olarak değerlendirmelerine bağlıdır. Görev yönelimli olan sporcu; becerisini, öğrenme çabasını, görevinde ki ustalığına, kimlik gelişimine ve çalışma disiplini üzerine odaklanmaktadır (Moran, 2004). Burada yeteneği gösterme, optimal çabaya dayandırılır. Ego yönelimde ise, sporcu elde ettiği başarıyı kendi üstün yeteneğini kanıtlama üzerinde yoğunlaşmaktadır (Duda, 1993).

Ego hedef yöneliminde sporcu, akranlarını, aynı branştaki diğer sporcuları, arkadaşlarını ve rakiplerini kendine bir ölçüt olarak belirler ve bunu kullanır. Bu nedenle

sporcu, rakibinden ve takım arkadaşlarından üstün olduğu düşüncesi içerisinde olur. Çeşitli psikolojik düşüncelerine bağlı kalarak davranışını sergiler (Altıntaş, 2010).

2.6.3.1. Başarı Hedefleri Teorisi

Son dönemlerde yapılan çalışmalarda psikologlar ve özellikle spor psikologları başarının oluşmasında ki farklılıkları anlamak için başarı hedefleri konusuna yoğunlaşmışlardır. Başarı hedefleri teorisine göre sporcunun güdülenmesini belirlemek için üç faktör etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu faktörleri; başarı hedefleri, algılanan yetenek ve başarı davranışlarıdır. Sporcunun güdülenmesini anlayabilmek için, o sporcu için başarı ve başarısızlığın ne anlama geldiğini anlamak gerekir. Bunu yapabilmenin en iyi yolu sporcunun başarı hedeflerini ve algılama yeteneği ile etkileşimini incelemektir (Aktop, 2002).

Spor ortamında başarının bir güdüleyici etken olarak görülmesinin nedeni birçok spor etkinliğinin gerçekleştirilmesinin başarı ölçütü olarak kabul edilmesi, spordan haz alma yetenek geliştirme gibi başarıyı tanımlayan özelliklerle değerlendirilmesidir (Toros, 2001).

Başarı veya başarısızlık, temel güdülenme faktörü olarak tanımlanmaktadır. Başarı, bireyin gösterdiği en iyi performans olarak nitelendirilirken, başarısızlık ise en iyi performanstan daha az bir performansa doğru sergilenen davranışların sonucu olarak nitelendirilmektedir. Bu değerlendirme sporcunun bireysel değerlendirmeleri olarak ele alınırken, sporcunun takım içerisindeki ve müsabaka sırasındaki yönlerinin de incelenmesi gerekecektir. Sporcu açısından takım arkadaşlarının ve rakibin iyi analiz edilmesi performansı doğrudan etkilerken başarı veya başarısızlığında kaynağı olan davranışların temeli oluşmaktadır. Bu nedenle başarı güdülenmesinde durum değerlendirmesi önemli bir rol oynarken sporcunun gösterdiği performansta olumlu ve olumsuz etkiler arasında gösterilmektedir (Aktop, 2002).

Başarı hedefleri kuramına göre sporcunun davranışını adlandırabilmek için, tutum ve davranışlardaki sporcu açısından başarı hedeflerinin önemi esas alınır. Bu kuramı ilk tartışan Nicholls (1984) dir. Başarı hedefleri, ego yaklaşımli hedefler (ego involvement) ve konu yaklaşımli hedefler olmak üzere ikiye ayrılır (Aktop, 2002).

2.6.3.1.1. Ego Yönelimli Hedefler

Ego davranışsal yönelim, spor ortamında sporcunun en iyi olma ideasıdır. Ego yönelimindeki süreç, sosyal ve performans özelliklerin ve etkenlerin karşılaştırılmasına yöneliktir. Bilindiği gibi sosyal karşılaştırma ortalama olarak eşit bir düzeyde 3 halde olmaktadır. Ego yönelimli hedeflerin aşağı yönlü karşılaştırılmasında sporcu kendisinden yetenek ve performans olarak daha az sporcularla karşılaştırma yapar ve düzeyinin iyi olduğu düşüncesinde olur. Bu karşılaştırmada bir takım faktörler göz ardı edilerek sporcu egosuna dayalı bir yargılama yapar ve bu yönde pozitif davranış sergiler. Ancak unutulmaması gereken kendisiyle karşılaştırma yaptığı sporcunun yaşam koşulları ve diğer durumları eşit olmaması pozitif görünme ve olumlama çabasını olumsuz bir sonuca dönüştürebilir. Diğer bir ifade ile “benim sonumda onun gibi” önyargısı, sporcu çaresizliğe, boşluğa ve kaygıya itebilir. Gerek ilk başta elde edilen egoya yönelik olumluluk, gerekse yaşam koşulları benzerliği nedeni ile yaşanan çaresizlik ile endişe sonuçları, performans geliştirme, beceride mükemmelleşme, takımda uyumlu işlev görme gibi sürece yönelik sportif kazanımlarla taban tabana zıttır. Bu nedenle elde edilen galibiyet bir başarı hissi uyandırsa da sporcunun aşağı yönlü bir karşılaştırması ölçüt olarak değerlendirilmez. Bu duruma ek olarak karşılaştırma yapılan sporcu ile tüm nicel ve nitel özelliklerin benzerlik göstermemesi ve ısrarla karşılaştırma yapılması sporcu açısından olumsuz psikolojik durumlar oluşturabilir (Toros, 2001).

Sporcu performans ve yetenek bakımından kendisinden üstün olan sporcularla kendini kıyaslaması yukarı düzeyde sosyal karşılaştırma olarak adlandırılmaktadır. Yukarı düzeyde bir sosyal karşılaştırmada sporcu kendisini üstün yetenek ve performans bakımından belirgin özellikler taşıyan biriyle karşılaştırma yapar. Bu durumda sporcu kendi yetenek ve performans seviyesine ve seyrine güvenmektedir. Benliğe yönelik üstünlük duygusuna ilişkin olumlu işaretleri sezip, başarıyı öngörmeden böyle bir karşılaştırmada bulunmak sağlıklı değildir. Diğer bir ifade ile, bu karşılaştırmının sonucunda bireyin benliği tatmin oluyorsa, olumlanıyorsa; yapılan bilişsel yargılama mantıklı olacaktır. Öte türlü gerçekçi olamayan, öz yeterliğin doğru algısına dayanmayan bir karşılaştırma, etkisizliği, çaresizliği ve boşvermişliği doğuracak; kişinin kendisine ilişkin olumsuzluk, suçlayıcı yargıları ortaya çıkaracaktır. Karşılaştırma sonucunda egoya yönelik üstünlük duyguları elde edilse bile, hedef süreç değil de bir kişi olduğundan,

böyle bir duygu durumu sonrası bireyin kendisine gelişim hedefi koyamaması sorunu vardır (Toros, 2001).

Alanında en iyiden de iyi olma, anlık bir üstünlük duygusu elde etme bakımından yararlı iken; sportif etkinliğin ve insan potansiyelinin gelişimi açısından bir şey kazandırmamaktadır (Yılmaz, 2002:32).

Sporcular açısından yapılan eşit düzeyli karşılaştırmalarda sporcu kendisi ile eşit yada biraz daha yetenekli sporcuları standardı olarak belirler ve bu ölçütlerde davranış sergiler. Buradaki amaç sporcu kendi performansını ve yerini belirleme amacı gütmesidir. Kişi böyle yaparak, sosyal ve fiziki gelişimi hakkında bir varsayımda bulunur. Fakat karşılaştırma yapılırken performans temelli karşılaştırma bilgi edinme amacı çerçevesinde yapılsa bile süreklilik göstermez. Öte yandan aldığımız bu bilgi, kendi performansımıza ilişkin tek doğru kaynak olmayabilir. Sporcunun yetenek ve performansına ilişkin başta antrenörler olmak üzere, sporcu üzerinde yapılmış fiziki ve psikolojik çalışmalar bilgi kaynağı olabilir. Bu durumun sonucu olarak eşit düzeyde yapılan karşılaştırmalarda beceri ve ustalık gelişim süreci uygun görülmektedir. Bununla birlikte ego yönelimli sporcular üstünlük duygusu ve aşağılık duygularından kurtulma amaçları ile hareket ettiklerinden; genellikle eşit düzeyde karşılaştırmalar yerine, aşağı düzeyli veya yukarı düzeyli karşılaştırmalara başvurular (Yılmaz, 2002:32).

Sonuç olarak; sosyal karşılaştırmalarda elde edilen benlik durumları gruplar arası ilişkilerde belirli bir fonksiyona sahipken; bireyin sahip olduğu potansiyelini ortaya çıkarma ve takımla birlikte uyum başarısını yakalama hedeflerini güden bireylerin spor ortamında çoğu kez işlevsizdir (Yılmaz, 2002:33).

2.6.3.1.2. Görev Yönelimli Hedefler

Görev yönelimli olma, beceride ustalaşmayı, yeterliliği hedeflemektedir. Başarılı olmak için sporcu disiplinli çalışmalı ve elinden gelen en iyi eforu sergilemelidir. Başarı sürecinin içerisinde zevk de çalışmaktan gelmektedir. Görev yönelimli birey, yarışmaları kendilerini geliştirmek için bir şans olarak görür. Rakibi ne denli iyi ise, gelişim şansı o denli büyüktür (Yılmaz, 2002:34).

Görev yönelimli özellikler sergileyen bireyler, beceri ve bilgi gelişimine önem verir ve böylece gelişimden haz duygusu elde eder. Bu sporcular, yeni ve zorlayıcı görevleri yerine getirmekte ısrarcı ve isteklidirler. Görev yönelimli sporcular, süreçlere

önem verir ve yarışma esnasında olduğu kadar, uygulama sırasında elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır (Yılmaz, 2002:34).

Göreve katılımda eldeki yeterlik düzeyi göze alınmaksızın orta güçlük düzeyinde bir görev seçme, etkinliğe yoğunlaşma, aktif çaba, devamlı ve gelişen performans ve sebat, görev yönelimli bireyleri karakterize eder. Sporda algılanan başarı, beceri gelişimine, görevde ustalaşmaya, sıkı çalışmaya ve etkinlik üzerinde yoğun ilgiye bağlı olarak ortaya çıkar (Yılmaz, 2002:34).

Görev yönelimli aktiviteler, eğitimde ve öğrenimde de olumlu sonuçlar verir. Okulda görev yönelimi, akranlarda, sınıf arkadaşları ile işbirliğini, ezberlemekten çok anlamayı disiplinli çalışmayı böylece başarı ve genel doyum düzeyinin arttığı gözlenmiştir. Görev yönelimli sınıf ortamında kişi hem beceri gelişimini hem de grup halinde uyumlu öğrenme niteliklerini kazandığından; hataları düzeltmekte, daha uyumlu grup projelerine yönelme şansı bulmaktadır (Yılmaz, 2002:34).

Sonuç olarak Nicholls, görev yöneliminin beceri ve bilgi kazanma hedefi ile en iyi performansı gözettiğini belirlemiştir. Böyle bir yönelim bireyin kendi kişisel gelişimine odaklanmasına, öğrenme yaşantılarına açık olmasına ve sonuç olarak da yeterlik duygusuna yol açmaktadır. Spor açısından görev yöneliminde efor vurgulanır ve ödüllendirilir. Sporcular takımında önemli bir işleve sahip oldukları duygusuyla hareket ederler. Takım içerisinde gelişme ve birlikte çalışma pekiştirilir. Örnek olarak bir basketbol takımında her sporcu diğer sporcuya öğrenme konusunda yardım ediyor, onun eksiklerini gidermek için çabalıyorsa, her sporcu kendi bireysel performansını geliştirmeye odaklanmışsa, bu takımada görev yönelimli bir sürecin varlığından söz edebiliriz (Yılmaz, 2002:38).

2.6.3.2. Başarı GÜdülenmesi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Spor psikolojisi alanında başarı güdülenmesi çerçevesinde sportif davranışın amaç ve yapısı son dönemde en çok incelenen alan olmuştur. Duda (1989), Duda ve White (1992) Nicholls'un gelişimsel temelli algılanan yetenek kuramından etkilenerek sporda belirlenen hedeflere ulaşmada ve başarı güdülenmesinde iki temel faktörü belirlemişlerdir. Bunlardan birincisi görev ilişkili hedef yönelimidir. Görev ile ilişkili hedef yönelimini benimseyen sporcular beceri gelişimini, öğrenmeyi, görevde ustalaşmayı, takım uyumunu sağlamayı ve işbirliğini ön planda tutarlar. Duda ve ark.

(1995), görev ile ilişkili hedef yöneliminin doyum, hoşlanma, sporla içsel olarak ilgilenme ile pozitif olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

İkincisi, ego ile ilişkili hedef yönelimidir. Ego ile ilişkili hedef yönelimine sahip olan bireyler üstün olmaya, rakiplerini alt etmeye ve etkinliğin sonucuna odaklaşırlar. Araştırmalar, ego ile ilişkili hedef yöneliminin direnç eksikliğine, yüksek kaygı düzeyine, sportif etkinlikten daha az hoşlanmaya ve doyuma yol açtığına işaret etmektedir (Boyd, 1990; Duda, 1992; Duda ve Chi, 1989).

Literatürde başarı güdülenmesi ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Toros (2001), genç basketbolcular üzerinde yapmış olduğu çalışmada 16 basketbol takımından 144 sporcu katılmış sonuç olarak turnuva öncesinde ve turnuva sonrasında antrenörlük davranışı, hedef yönelimleri, takım sargınlığı, motivasyonel iklim ve kolektif yeterlilik arasında ilişki bulmuştur.

Carpenter ve Yates (1997), amatör ve yarı profesyonel futbol oyuncularının hedef yönelimlerini karşılaştırmış ve sonuç olarak amatör futbol oyuncularının yarı profesyonel futbol oyuncularına göre görev yöneliminde belirgin bir şekilde yüksek puan elde ettiğini göstermiştir.

White ve Zillner (1996), lise ve üniversite sporcularına yaptıkları çalışmada hedef yönelimlerini incelemiş ve lise sporcularının üniversite sporcularından daha fazla ego yönelimli olduğu, üniversite rekreasyonel sporcularının görev yöneliminde en yüksek puanı elde ettiğini bulmuşlardır.

Duda ve Horn (1993), basketbol yaz kampındaki katılımcılara uyguladıkları hedef yönelimi çalışmasında cinsiyetle ilişkili belirgin farklılıklar bulmuştur.

Bir başka çalışmasında Duda ve arkadaşları (1995) üniversitelilere yapmış olduğu çalışmada hedef yönelimini değerlendirmiş, erkeklerden daha yüksek puan elde eden kadınlarda görev yöneliminde belirgin bir farklılık ortaya çıkmış olmasına rağmen ego yönelimiyle ilişkin belirgin fark bulunamamıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak için kurulan sporcu eğitim merkezlerindeki öğrenci-sporcuların spora katılım güdülerinin ve başarı algısı düzeylerinin belirlenmesi ve genç atletlerin başarı algıları ile spora katılım güdeleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Tüm spor dallarının başında gelen atletizm branşına katılan çocukların katılım güdülerinin ve başarı algılarının belirlenmesi antrenörlere ve bilim insanlarına önemli bilgiler sağlaması açısından spor literatürün de önemli bir yer tutacaktır.

Genç sporcuların spora katılımlarında güdülenme önemli yer tutmaktadır. Bununla birlikte, spora neden katıldıkları, spora karşı ilgileri, devam edip etmeyecekleri ve performansları bu araştırma sonucu ortaya çıkacaktır. Ayrıca sporcuların hedef yönelimleri güdülenmeleri ile yakından ilişkilidir.

Ülkemiz literatürüne bu araştırmanın kazandırılması çok önemlidir. Sporcu Eğitim Merkezleri ile ilgili yapılan ilk çalışma olması ve örneklem grubunun tamamen evren sayısına ulaşması araştırmanın da kalitesini artırmıştır. İlerleyen zamanlarda bu araştırmanın kaynak gösterilmesi sonucu, sporcular üzerine yapılacak olan psikolojik araştırmalara da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

3.3. Araştırmanın Ön Kabulleri

Araştırma kapsamında öğrenci-sporculara uygulanan ölçeklerde çalışmaya katılanlarla ilgili ön kabuller şu şekilde belirlenmiştir. Bu çalışmada, uygulanan ölçek formunda, katılımcıların doğru olarak bilgi verdikleri varsayılmıştır. Ölçekte belirtilen

soruların tam ve istenildiği gibi anlaşıldığı varsayılmıştır. Ayrıca ölçekteki sorulara hiçbir etki altında kalmadan cevap verilmiştir.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmamızın evreni, Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olan atletizm branşının bulunduğu 14 Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğündeki 15 Sporcu Eğitim Merkezindeki atletizm branşındaki 245 öğrenci sporcudan oluşmaktadır.

Araştırma örneklemini ise; Sporcu Eğitim Merkezlerinde 2015-2016 öğretim yılı kayıtlı atletizm branşındaki yatılı ve gündüzlü eğitim gören yaşları 12-18 arasında değişen 145'i erkek, 69'u kadın olmak üzere toplamda 214 öğrenci-sporcu oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, uygulamalı araştırmalarda kullanılan yöntemlerden ölçek yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada 3 bölümden oluşan ölçek kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (Participation Motivation Questionnaire PMQ) ve Başarı Algısı Envanteri- Çocuk Versiyonu (The Children's Version of The Perception of Success Questionnaire-POSQ-Ch).

3.6. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi demografik bilgilerinin yanı sıra, SEM'deki statüsü, SEM'i seçmedeki sebepleri ve ne kadar süredir bu spor dalı ile uğraştıklarını içeren sorulardan oluşan kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

3.6.2. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği (Participation Motivation Questionnaire PMQ)

Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilen Spora Katılım Güdüsü Ölçeği; bireyin spora katılım nedenlerini açıklamak için kullanılan 30 madde ve 8 alt boyuttan (Beceri Geliştirme, Takım Üyeliği/Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Başarı/Statü, Enerji

Harcama, Hareket/Aktif Olma ve Yarışma) oluşmaktadır. Bireylerin spor ve egzersize katılımında hangi sebebin daha etkili olduğunu ortaya çıkartmak için “Çok Önemli (1)”, “Az Önemli (2)” ve “Hiç Önemli Değil (3)” şeklinde 3'lü ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Envanterde yer alan maddeler “Çok Önemli (1)” ve “Hiç Önemli Değil (3)” arasında değerlendirildiğinden ölçekten elde edilen düşük puanlar, spora katılım güdüsünün önemli olduğunu, yüksek puanlar ise önemsiz olduğunu göstermektedir.

Orijinal ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Gill ve arkadaşları tarafından yapılmış ve Cronbach's alfa katsayılarının alt boyutlar için 0.78 (Başarı/Statü) ile 0.30 (Arkadaşlık) arasında olduğu belirlenmiştir. PMQ'nun test-tekrar test yöntemi ile güvenilirliği ise 0.68 bulunmuştur (Gould vd., 1985).

Envanter 1993 yılında Çelebi (1993) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve bütün ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu tarafından yaz spor okulunda envanterin geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmış ve 8 alt boyut olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı. 61 (Beceri Gelişimi) ile 0.78 (Başarı/Statü) arasında bulunmuştur. Toplam ölçekten elde edilen iç tutarlılık.86 olarak bulunmuştur (Oyar vd., 2001). Ayrıca Bu ölçeğin Türkiye'ye uyarlamasında orijinal ölçekteki gibi 8 alt boyut bulunmuştur.

- Başarı/statü (12,14,21,25,28. maddeler)
- Takım üyeliği/ruhu (8,18,22,27.maddeler)
- Fiziksel uygunluk/ enerji harcama (4,6,13,15,24. maddeler)
- Eğlence (5,7,19,29. maddeler)
- Arkadaş (2,9,11.maddeler)
- Yarışma (3,20,26.maddeler)
- Hareket/aktif olma (16,17.maddeler)
- Beceri gelişimi (1,10,23,30.maddeler) (Oyar vd., 2001)

Bizim çalışmamızda PMQ alt boyutları için Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı.40 (Yarışma) ile.64 (Takım Üyeliği/Ruhu) arasında bulunmuş ve toplam ölçekten alınan iç tutarlılık.85 tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre PMQ'nun bu çalışmada güvenilir bir araç olarak kullanıldığı söylenebilir.

3.6.3. Başarı Algısı Envanteri- Çocuk Versiyonu (Thre Children's Version of The Perception of Success Questionnaire-POSQ-Ch)

Roberts, Treasure ve Balague (1998) tarafından geliştirilen ölçek, yarguların beş değerlendirme basamağına göre yapıldığı 6'sı görev, 6'sı ego yönelimi olmak üzere 12 maddeden oluşmakta ve iki alt ölçeği içermektedir. Görev yönelimli maddelerine örnek olarak “Spor yaparken, gerçekten gelişme gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim”; ego yönelimli maddelerine örnek olarak “Spor yaparken, diğer sporcuları yendiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim” verilebilir. Orijinal ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları Roberts, Treasure ve Balague (1998) tarafından yapılmış ve Cronbach's alfa katsayısı görev yönelimi alt ölçeği için.87, ego yönelimi alt ölçeği için ise.84 olarak bulunmuştur (Roberts vd.,1998:337).

Envanter 2006 yılında Çetinkalp tarafından Türkçeye çevrilmiş ve geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Cronbach alfa değerleri, görev yönelimi alt ölçeği için.79 ve ego yönelimi alt ölçeği için ise.77 olarak bulunmuştur (Kazak Çetinkalp.;2006). Ayrıca Bu ölçeğin Türkiye'ye uyarlamasında da orijinal ölçekteki gibi 2 alt boyut bulunmuştur.

- Görev yönelim (4,5,7,8,9,12.maddeler)
- Ego yönelim (1,2,3,6,10,11.maddeler)

Bizim çalışmamızda Başarı Algısı Envanterinin Çocuk Versiyonu için Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı görev yönelimi alt ölçeği için.86 ve ego yönelimi alt boyutu ölçeği için ise.84 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Başarı Algısı Envanterinin Çocuk Versiyonu bu çalışmada güvenilir bir araç olarak kullanıldığı söylenebilir.

3.7. Araştırmanın Verilerinin Toplanması

Envanterlerin katılımcılara uygulanmasından önce Spor Genel Müdürlüğünden SEM'deki öğrenci-sporculara uygulayabilmek için Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığından izin alınmıştır. “Başarı Algısı Envanteri ve Spora Katılım Güdüsü

Ölçeği” Türkiye'de atletizm branşında 14 ilde bulunan 15 SEM'e araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra her bir SEM'de yatılı ve gündüzlü eğitim gören öğrenci-sporculara toplu bir şekilde uygulanmıştır.

3.8. Araştırma Verilerinin Çözümlemesi

Bu çalışmada elde edilen veriler SPSS 18 paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada tanımlayıcı istatistiksel teknikler, sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdülerindeki farklılığı belirlemek için Çok Yönlü Varyans Analiz (MANOVA), bu farklılığın hangi grupta yer aldığını belirlemek için de Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) tekniği ve sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdülerindeki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Hata payı 0.05 olarak alınmıştır.

3.9. Ölçeklere İlişkin Güvenirlilik Analizleri

Bir ölçme aracının sahip olması istenilen özelliklerden biride, güvenilirlik. Güvenilir bir ölçme aracı, aynı özellekle ilgili olarak arka arkaya yapılan ölçmelerde yaklaşık olarak aynı sayısal sonucu verir (taskoparan.wordpress.com). Güvenirlilik, testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. Güvenirlilik değerlendirmelerinde çalışmanın özüne ve özelliğine göre değişik yöntemler bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2012: 24).

Bu çalışmada, daha önce geçerliliği ve güvenirliliği ortaya konmuş “Katılım Güdüsü Envanteri” ve “Başarı Algısı Envanteri Çocuk Versiyonu” kullanılmıştır. Geçerli ve güvenilir ölçekler olduğu için bu çalışmada cevaplayıcıların güvenirliliğini ortaya koymak adına her bir alt boyutun ve ölçeğin bütününe ait “Cronbach Alfa” katsayıları tablo 4’de verilmiştir.

Cronbach Alfa güvenirlilik katsayıları 0,7 üzerinde bulunmuştur. Bu da göstermektedir ki bireylerin maddelere verdikleri cevaplar tutarlıdır ve ölçekler daha önce kullanılan şekliyle bire bir aynı kullanılmıştır. Ölçeklere ait iç tutarlılık kat sayıları Tablo 4 ve Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 4. Başarı Algısı (Ç.V) Envanteri Cronbach Alfa Güvenirlilik Katsayıları Tablosu

Başarı Algısı (Ç.V.) Alt Boyutları	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Görev Yönelim	0.86	6
Ego Yönelim	0.84	6

Tablo 5. Katılım Güdüsü Envanteri Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Tablosu

Katılım Güdüsü Alt Boyutları	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Beceri Gelişimi	0.54	3
Takım yeliği/Ruhu	0.64	4
Eğlence	0.66	4
Başarı/Statü	0.52	5
Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	0.51	5
Yarışma	0.40	3
Hareket/Aktif olma	0.46	3
Arkadaşlık	0.60	3

Elde edilen sonuçlara göre PMQ ve Başarı Algısı Envanterinin ocuk Versiyonu bu çalışmada güvenilir bir araç olarak kullanıldığı söylenebilir.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrenci-sporcular hakkında demografik bilgiler, SEM'deki öğrenci-sporcuların genel yapısını tanıtabilmek amacıyla incelenmiş, yüzde ve frekans dağılımlarına Tablo 6'de yer verilmiştir. Tablo 6'da, araştırmaya katılan 214 öğrenci-sporcunun demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları gösterilmektedir. Kadın ve erkek oranına bakıldığında ise araştırmaya katılanların %32.2'sinin kadın,% 67.8 sinin ise erkek olduğu görülmektedir.

Öğrenci-sporcuların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyleri incelendiğinde; %44,9'unun 1500 TL.'den az, %37,4'ünün yaklaşık 2000 TL. arasında aylık gelirleri olduğu görülmektedir. Bu verilere göre öğrenci-sporcuların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini düşük olduğu görülmektedir.

SEM'deki statülerine baktığımızda öğrenci-sporcuların %51,9'unun yatılı statüde, %48.'inin gündüzlü statüde eğitim gördüğü görülmektedir.

Öğrenci-sporcuların SEM'i tercih etme sebeplerine baktığımızda, %67,3'ü iyi bir sporcu olmak, %23,4'ü SEM'in imkanlarının iyi olmasından dolayı, %6,5'i ise ailesinin maddi durumunun kötü olmasından dolayı tercih ettiğini belirttiği görülmüştür.

Tablo 6. SEM'deki Öğrenci-Sporcuların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılım Tablosu

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	69	32,2
	Erkek	145	68,8
	Toplam	214	100,0
Yaş	12-13	57	26,7
	14-15	98	45,8
	16-17-18	76	27,5
	Toplam	214	100,0
Aylık Gelir	1500TL den az	96	44,9
	1501-2000 TL arası	80	37,4
	2001-2500 TL arası	26	12,1
	3000TL den fazla	12	5,6
	Toplam	214	100,0

Tablo 6. SEM'deki Öğrenci-Sporcuların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılım Tablosu

Değişken	Grup	N	%
SEM'deki Statüsü	Yatılı Kadın	24	11,2
	Yatılı Erkek	87	40,7
	Yatılı Toplam	111	51,9
	Gündüzlü Kadın	45	21,0
	Gündüzlü Erkek	58	27,1
	Gündüzlü Toplam	103	48,1
SEM'i tercih sebebi	İyi bir sporcu olmak	144	67,3
	SEM'in imkanlarının iyi olması	50	23,4
	Aile maddi durumunun kötü olması	14	6,5
	Diğer	6	2,8
	Toplam	214	100,0

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrenci-sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin cinsiyete göre ortalama ve standart sapma değerleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 7. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Hedef Yönelimi						
Görev Yönelimi	4.71	0.41	4.61	0.51	4.64	0.48
Ego Yönelimi	4.44	0.61	4.39	0.65	4.41	0.64
Katılım Güdüsü						
Başarı/Statü	2.68	0.32	2.76	0.26	2.74	0.28
Takım Üyeliği/Ruhu	2.80	0.32	2.81	0.30	2.80	0.31
Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	2.65	0.36	2.70	0.29	2.68	0.31
Eğlence	2.58	0.44	2.59	0.41	2.58	0.42
Arkadaşlık	2.48	0.49	2.60	0.43	2.56	0.45
Yarışma	2.71	0.38	2.80	0.28	2.77	0.32
Hareket/Aktif Olma	2.78	0.41	2.77	0.36	2.78	0.37
Beceri Geliştirme	2.89	0.24	2.90	0.24	2.90	0.24

Kadın sporcuların hedef yönelimi ortalama değerleri en yüksek görev yönelimi (4.71 ± 0.41) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.44 ± 0.61) alt boyutunda elde edilirken; erkek sporcuların hedef yönelimi ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler en yüksek görev yönelimi (4.61 ± 0.51) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.39 ± 0.65) alt boyutundadır. Katılım güdüsünde kadın sporcular en yüksek puanı beceri geliştirme (2.89 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise arkadaşlık (2.48 ± 0.49) alt boyutunda elde etmişlerdir. Erkek sporcuların katılım güdüsündeki en yüksek puanı beceri geliştirme (2.90 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise eğlence (2.59 ± 0.41) alt boyutunda elde etmişlerdir (Tablo 7).

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrenci-sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdüsü puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 8. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Karşılaştırılmasına Yönelik Çok Yönlü Varyans Analiz (MANOVA) Sonuçları

Hotelling's Trace	Değer	F	Hipotez SD	Hata SD	Anlamlılık (p)
Hedef Yönelimi	0.03	3.29	2.00	208.00	0.04*
Katılım Güdüsü	0.04	0.99	8.00	203.00	0.44

* $p < 0.05$

Sporcuların hedef yönelimlerini ve katılım güdülerini cinsiyete göre test etmek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları; cinsiyete göre hedef yönelimi puanlarında (Hotelling's $T = 0.03$; $F(2, 208) = 3.29$; $p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra, yapılan analizler sporcuların cinsiyete göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur (Hotelling's $T = 0.04$; $F(8, 203) = 0.99$; $p > 0.05$) (Tablo 5).

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü anova analiz puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 9. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin Cinsiyete göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Değişkenler	Toplam Kare	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	FF	Anlamlılık (p)
Cinsiyet	Görev Yönelimi	0.97	1	0.97	4.20	0.04*
	Ego Yönelimi	0.03	1	0.03	0.07	0.79
	Başarı/Statü	0.27	1	0.27	3.39	0.06
	Takım Üyeliği/Ruhu	0.00	1	0.00	0.06	0.79
	Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	0.13	1	0.13	1.36	0.24
	Eğlence	0.09	1	0.09	0.55	0.45
	Arkadaşlık	0.50	1	0.50	2.46	0.11
	Yarışma	0.49	1	0.49	4.97	0.22
	Hareket/Aktif Olma	0.00	1	0.00	0.04	0.82
	Beceri Geliştirme	0.00	1	0.00	0.03	0.85

* p<0.05

Takiben yapılan ANOVA sonuçlarına göre, kadın sporcuların görev yönelimi puanları, erkek sporcuların puanlarından daha yüksektir ($F(1, 213) = 4.20; p < 0.05$). Kadın ve erkek sporcuların ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır ($F(1, 213) = 0.07; p > 0.05$). Yapılan analizler sporcuların cinsiyete göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur ($F(1, 214) = 3.39; 0.06; 1.36; 0.55; 2.46; 4.97; 0.04; 0.03; p > 0.05$).

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin SEM'deki statülerine göre ortalama ve standart sapma değerleri arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 10. Sporcuların Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	YATILI STATÜ		GÜNDÜZLÜ STATÜ		TOPLAM	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Hedef Yönelimi						
Görev Yönelimi	4.70	0.52	4.58	0.44	4.64	0.48
Ego Yönelimi	4.37	0.68	4.45	0.58	4.41	0.64
Katılım Güdüsü						
Başarı/Statü	2.75	0.29	0.72	0.27	2.74	0.28
Takım Üyeliği/Ruhu	2.79	0.34	2.82	0.27	2.80	0.31
Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	2.68	0.30	2.68	0.32	2.68	0.31
Eğlence	2.52	0.47	2.65	0.34	2.58	0.42
Arkadaşlık	2.59	0.46	2.53	0.44	2.56	0.45
Yarışma	2.77	0.32	2.78	0.31	2.77	0.32
Hareket/Aktif Olma	2.75	0.39	2.80	0.35	2.78	0.37
Beceri Geliştirme	2.91	0.24	2.89	0.24	2.90	0.24

Yatılı statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ortalama değerleri en yüksek görev yönelimi (4.70 ± 0.52) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.37 ± 0.68) alt boyutunda elde edilirken; gündüzlü statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler en yüksek görev yönelimi (4.58 ± 0.44) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.45 ± 0.58) alt boyutundadır. Katılım güdüsünde yatılı statüdeki sporcular en yüksek puanı beceri geliştirme (2.91 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise arkadaşlık (2.52 ± 0.47) alt boyutunda elde etmişlerdir. Gündüzlü statüdeki sporcuların katılım güdüsündeki en yüksek puanı beceri geliştirme (2.89 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise eğlence (2.53 ± 0.44) alt boyutunda elde etmişlerdir.

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin SEM'deki statülerine göre karşılaştırılmasına yönelik çok yönlü varyans analiz sonuçları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 11. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Karşılaştırılmasına Yönelik Çok Yönlü Varyans Analiz Sonuçları (MANOVA)

Hotelling's Trace	Değer	F	Hipotez SD	Hata SD	Anlamlılık (p)
Hedef Yönelim	0.07	7.23	2.00	208.00	0.00*
Katılım Güdüsü	0.06	1.46	8.00	203.00	0.17

* p<0.05

Sporcuların hedef yönelimlerini ve katılım güdülerini SEM'deki statülerine göre test etmek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları; hedef yönelimi puanlarında (Hotelling's T = 0.07; F (2,208)= 7.23; p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra, yapılan analizler sporcuların SEM'deki statülerine göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur (Hotelling's T = 0.06; F (8,203)= 1.46; p>0.05).

4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

Sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin SEM'deki statülerine göre karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü anova sonuçları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 12. Hedef Yönelimlerinin ve Katılım Güdülerinin SEM'deki Statülerine göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Değişkenler	Toplam Kare	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
SEM STATÜ	Görev Yönelimi	1.18	1	1.18	5.13	0.02*
	Ego Yönelimi	0.19	1	0.19	0.47	0.49
	Başarı/Statü	0.00	1	0.00	0.00	0.95
	Takım Üyeliği/Ruhu	0.02	1	0.02	0.21	0.64
	Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	0.01	1	0.01	0.16	0.68
	Eğlence	0.98	1	0.98	5.71	0.09
	Arkadaşlık	0.03	1	0.03	0.15	0.69
	Yarışma	0.08	1	0.08	0.80	0.37
	Hareket/Aktif Olma	0.24	1	0.24	1.77	0.18
	Beceri Geliştirme	0.03	1	0.03	0.53	0.46

* p<0.05

Sporcuların SEM’deki statülerine göre yapılan analiz sonuçları, yatılı statüsünde olan sporcuların görev yönelimi puanlarının gündüzlü statüsünde olan sporcuların puanlarından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (F (1,214)= 5.13; p<0.05). Sporcuların SEM’deki statülerine göre ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır (F (1,213)= 0.47; p>0.05). Yapılan analizler sonucunda, sporcuların SEM’deki statülerine göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur (F (1,214)= 0.00; 0.21; 0.16; 5.71; 0.15; 0.80; 1.77; 0.53; p>0.05).

4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki var mıdır?

Tablo 13. Öğrenci-Sporcuların Hedef Yönelimi ve Spora Katılım Güdeleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	Görev Yönelimi	Ego Yönelimi	Başarı/Statü	Takım Üyeliği/Ruhu	Fiziksel Uygunluk/Enerji	Eğlence	Arkadaş	Yarışma	Hareket/Aktif Olma	Beceri Geliştirme
Görev Yönelimi	1.00									
Ego Yönelimi	.666**	1.00								
Başarı/Statü	.306**	.432**	1.00							
Takım Üyeliği/Ruhu	.212**	.272**	.367**	1.00						
Fiziksel Uygunluk/Enerji	.236**	.328**	.449**	.335**	1.00					
Eğlence	.185**	.355**	.360**	.336**	.402**	1.00				
Arkadaş	.221**	.257**	.374**	.274**	.311**	.459**	1.00			
Yarışma	.307**	.339**	.498**	.268**	.407**	.304**	.253**	1.00		
Hareket/Aktif Olma	.307**	.264**	.406**	.348**	.446**	.320**	.290**	.325**	1.00	
Beceri Geliştirme	.386**	.270**	.396**	.378**	.387**	.135*	.232**	.267**	.442**	1.00

*p < 0.05

** p < 0.01

Yapılan analizler sonrasında Görev Yönelimi alt boyutu ile Başarı/Statü ($r=0.31$; $p<0.01$), Takım Üyeliği/Ruhu ($r=0.21$; $p<0.01$), Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama ($r=0.24$; $p<0.01$), Eğlence ($r=0.19$; $p<0.01$), Arkadaş ($r=0.22$; $p<0.01$), Yarışma ($r=0.31$; $p<0.01$), Hareket/Aktif Olma ($r=0.31$; $p<0.01$), Beceri Geliştirme ($r=0.43$; $p<0.01$) katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve pozitif ilişki ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra Ego Yönelimi alt boyutu ile de Başarı/Statü ($r=0.31$; $p<0.01$), Takım Üyeliği/Ruhu ($r=0.27$; $p<0.01$), Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama ($r=0.33$; $p<0.01$), Eğlence ($r=0.36$; $p<0.01$), Arkadaş ($r=0.26$; $p<0.01$), Yarışma ($r=0.34$; $p<0.01$), Hareket/Aktif Olma ($r=0.26$; $p<0.01$), Beceri Geliştirme ($r=0.27$; $p<0.01$) katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur.

5. TARTIŞMA

5.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Spora katılım güdüsünde cinsiyet farkı arasında ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılım güduları dikkate alındığında kadın ve erkek sporcular arasındaki tek farkın; kadınlarda arkadaşlık geliştirme, erkeklerde ise eğlence amacı olduğu görülmüştür.

Bozkurt (2014) yapmış olduğu çalışmada kadın sporcularda baskın hedef yöneliminin görev yönelim olduğu tespit etmiş ve hem erkek, hem de kadınlarda baskın olan hedef yönelim türünün görev yönelim olduğu belirlemiştir. Sporcuların katılım güdüsü puanları ele alındığında ise kadın ve erkek sporcular en yüksek puanı beceri gelişimi alt boyutunda, en düşük puanı ise kadın sporcular arkadaşlık, erkek sporcular ise eğlence alt boyutunda elde etmişlerdir. Yapılan bu çalışma dikkate alındığında çalışmamızı desteklemektedir.

Bu sonuçlara baktığımızda kadın öğrenci-sporcuların daha çok arkadaş edinmek için, erkek öğrenci-sporcuların ise eğlenmek amaçlı spora katılım gösterdiğini söyleyebiliriz.

5.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Öğrenci-sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına yönelik çok yönlü varyans analiz puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Yılmaz, (2002), sporcuların hedef yönelimleri arasında cinsiyete göre bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda, kadın sporcuların görev yönelimi puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hanrahan and Biddle görev yönelimi açısından cinsiyet farklılığının olmadığını belirtirlerken, kadınların görev yönelimi alt boyutunda erkeklere göre yüksek puanlara sahip olduğunu belirlemişlerdir. Yapılan bu çalışma dikkate alındığında çalışmamızı desteklemektedir.

Başka bir deyişle, kadın sporcuların gerek görevde ustalığı gösterdiklerinde, yeni bir beceri öğrendiklerinde ve fazla çaba gösterdiklerinde gerekse diğerlerinden üstün ve

zirvede olduklarında erkek sporculara göre performanslarından daha fazla memnun olduklarını söyleyebiliriz

5.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma

Takiben yapılan ANOVA sonuçlarına göre, kadın ve erkek sporcuların ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Canpolat ve Kazak (2011), yaptıkları araştırmada, sporcuların cinsiyetlere göre ego yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Yaptıkları çalışmada kadın ve erkek sporcularda daha çok görev yönelimli davranışlar sergileyen sporcular arasında anlamlı bir fark olduğunu, bunun nedeninin ise sporcuların katılım güdülerinde görev yönelimli oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan bu çalışma anlam ve sonuç bakımından çalışmamızı desteklemektedir.

Çalışmamızda kadın sporcuların ego yönelimi puanlarının erkek sporcuların puanlarından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, kadın sporcuların diğerlerinden üstün ve zirvede olduklarında erkek sporculara göre performanslarından daha fazla memnun olduklarını söyleyebiliriz.

5.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma

Yatılı statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ortalama değerleri en yüksek görev yönelimi (4.70 ± 0.52) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.37 ± 0.68) alt boyutunda elde edilirken; gündüzlü statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler en yüksek görev yönelimi (4.58 ± 0.44) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.45 ± 0.58) alt boyutundadır. Katılım güdüsünde yatılı statüdeki sporcular en yüksek puanı beceri geliştirme (2.91 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise arkadaşlık (2.52 ± 0.47) alt boyutunda elde etmişlerdir. Gündüzlü statüdeki sporcuların katılım güdüsündeki en yüksek puanı beceri geliştirme (2.89 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise eğlence (2.53 ± 0.44) alt boyutunda elde etmişlerdir. Sporcuların hedef yönelimlerinin ve katılım güdülerinin SEM'deki statülerine göre ortalama ve standart sapma değerleri arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Li, Hammer & Acock, hedef yönelimi ile ilgili yapmış oldukları çalışmada, cinsiyete göre ego yönelim alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmuşlar,

görev yönelim alt boyutunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmalarında erkeklerin ego yönelim puanlarının kızlara göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. SEM'deki statüleri göre bakıldığında, yatılı statüsündeki sporcuların görev yönelimi puanlarının gündüzlü statüsündeki sporculardan, gündüzlü statüsündeki sporcuların da ego yönelimi puanlarının yatılı statüsündeki sporculardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışma, çalışmamızı desteklemektedir.

Başka bir deyişle, yatılı ve gündüzlü statüdeki öğrenci-sporcuların gerek görevde ustalığı gösterdiklerinde, yeni bir beceri öğrendiklerinde ve fazla çaba gösterdiklerinde gerekse diğerlerinden üstün ve zirvede olduklarında gündüzlü statüdeki öğrenci-sporcuların performanslarından daha fazla memnun olduklarını söyleyebiliriz. Kısacası, görev yönelimli sporcuların becerilerini geliştirdiklerinde daha fazla güdülenirken, ego yönelimli sporcular üstün yeteneklerini rakiplerine karşı gösterdiklerinde daha fazla güdülenmekte olduğunu söylenebilir.

5.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Sporcuların hedef yönelimlerini ve katılım güdülerini SEM'deki statülerine göre test etmek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları; hedef yönelimi puanlarında ($p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra, yapılan analizler sporcuların SEM'deki statülerine göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur ($p > 0.05$).

Bozkurt (2014) yapmış olduğu çalışmasında kadın sporcularda baskın hedef yöneliminin görev yönelim olduğu tespit etmiş ve hem erkek, hem de kadınlarda baskın olan hedef yönelim türünün görev yönelim olduğu belirlemiştir. Sporcuların katılım güdüsü puanları ele alındığında ise kadın ve erkek sporcular en yüksek puanı Beceri Gelişimi alt boyutunda, en düşük puanı ise kadın sporcular Arkadaşlık, erkek sporcular ise Eğlence alt boyutunda elde etmişlerdir. Yapılan bu çalışma, çalışmamızı desteklemektedir.

Bu sonuçlara göre yatılı statüdeki öğrenci-sporcuların becerilerini geliştirdiklerinde gündüzlü statüdeki öğrenci-sporculardan daha fazla güdülediğini, gündüzlü öğrenci-sporcuların ise üstün yeteneklerini rakiplerine karşı gösterdiklerinde yatılı öğrenci-sporculardan daha fazla güdülendiğini söyleyebiliriz

5.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Tartışma

Sporcuların SEM'deki statülerine göre yapılan analiz sonuçları, yatılı statüsünde olan sporcuların görev yönelimi puanlarının gündüzlü statüsünde olan sporcuların puanlarından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur ($p < 0.05$). Sporcuların SEM'deki statülerine göre ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0.05$). Yapılan analizler sonucunda, sporcuların SEM'deki statülerine göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur ($p > 0.05$).

Zahariadis ve Biddle (2000) yapmış oldukları çalışmada, beceri gelişimi ve takım alt boyutlarının görev yönelimi ile pozitif ilişkili, statü alt boyutunun ego yönelimi ile pozitif ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Başka bir çalışmada ise Sit ve Lindner (2005), çalışmalarında görev yönelimli sporcuların puanlarının beceri gelişimi alt boyutu ile pozitif ilişkili, dışsal bir faktör olan statü alt boyutunun ise ego yönelimli sporcuların puanlarının pozitif ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Altıntaş ve arkadaşlarının (2012) yapmış olduğu genç futbol oyuncularının spora katılım güdüleri ve başarı algıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucuna bakıldığında, genç futbol oyuncularının ego yönelim ortalama puanları görev yönelim ortalama puanlarından daha yüksek olduğu ve spora katılım güdüleri ele alındığında ise en önemli olarak belirtilen katılım güdüsü alt boyutu beceri geliştirme ve takım üyeliği olarak bulunmuştur. Yapılan bu çalışma, çalışmamızı desteklemektedir.

Elde edilen sonuçlara baktığımızda yatılı statüdeki öğrenci-sporcuların Sporcu Eğitim Merkezlerinde kalmalarından dolayı daha fazla antrenman yapma imkanı bulması ve buna bağlı olarak becerilerini daha çabuk geliştirebilmeleri, çalışmalardan keyif almalarından dolayı görev yönelimi yüksek çıktığı, gündüzlü statüdeki öğrenci-sporcuların ise sadece antrenman saatlerinde Sporcu Eğitim Merkezlerinde bulunmaları, fazla konsantre olamamalarından kaynaklı olarak görev yönelimi puanlarının düşük çıktığını söyleyebiliriz.

5.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Yapılan Yapılan analizler sonrasında Görev Yönelimi alt boyutu ile Başarı/Statü ($r=0.31$; $p < 0.01$), Takım Üyeliği/Ruhu ($r=0.21$; $p < 0.01$), Fiziksel Uygunluk/Enerji

Harcama ($r=0.24$; $p<0.01$), Eğlence ($r=0.19$; $p<0.01$), Arkadaş ($r=0.22$; $p<0.01$), Yarışma ($r=0.31$; $p<0.01$), Hareket/Aktif Olma ($r=0.31$; $p<0.01$), Beceri Geliştirme ($r=0.43$; $p<0.01$) katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve pozitif ilişki ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra Ego Yönelimi alt boyutu ile de Başarı/Statü ($r=0.31$; $p<0.01$), Takım Üyeliği/Ruhu ($r=0.27$; $p<0.01$), Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama ($r=0.33$; $p<0.01$), Eğlence ($r=0.36$; $p<0.01$), Arkadaş ($r=0.26$; $p<0.01$), Yarışma ($r=0.34$; $p<0.01$), Hareket/Aktif Olma ($r=0.26$; $p<0.01$), Beceri Geliştirme ($r=0.27$; $p<0.01$) katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur.

Bozkurt (2012), yüksek lisans tezinde okul sporlarına katılan öğrencilerin müsabakaya katıldıkları kategorilerindeki başarı algısında, küçükler, yıldızlar ve gençler kategorileri arasında görev yönelimi açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Görev yönelimi puanı açısından küçükler kategorisinde yer alan erkek sporcuların, gençler kategorisinde yer alanlardan daha yüksek değerlere sahip olduğunu bulmuştur. Yapılan bu çalışma, çalışmamızı desteklemektedir.

Başka bir deyişle, sporcuların katılım güduları sporcuların hedef yönelimlerini pozitif yönde etkilediğini söyleyebiliriz. Bu da bize görev yönelimi ve ego yönelimi alt boyutları ile katılım güdüsü alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgulara göre kendini referans alan görev yönelimli bireylerin daha çok içsel odaklı güdülerden (eğlenme, hareketli olma, vb.) dolayı spora katıldıklarını söyleyebiliriz. Her sporcuda belirli seviyelerde olan görev ve ego yönelimleri katılım güduları ile pozitif ilişki içerisindedir. Bu da sporcuların farklı katılım güduları ile spora devamını sağladığını görmekteyiz.

6. SONUÇ

Spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerinin aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak için kurulan Sporcu Eğitim Merkezlerindeki öğrenci-sporcuların spora katılım güdülerini ve başarı algısı düzeylerini belirlemek ve başarı algısının genç atletlerin spora katılım güdülerinin incelemek amacıyla yapmış olduğumuz çalışmada;

1. Kadın sporcuların hedef yönelimi ortalama değerleri en yüksek görev yönelimi (4.71 ± 0.41) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.44 ± 0.61) alt boyutunda elde edilmiştir.
2. Erkek sporcuların hedef yönelimi ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler en yüksek görev yönelimi (4.61 ± 0.51) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.39 ± 0.65) alt boyutundadır.
3. Katılım güdüsünde kadın sporcular en yüksek puanı beceri geliştirme (2.89 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise arkadaşlık (2.48 ± 0.49) alt boyutunda elde etmişlerdir.
4. Erkek sporcuların katılım güdüsündeki en yüksek puanı beceri geliştirme (2.90 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise eğlence (2.59 ± 0.41) alt boyutunda elde etmişlerdir.
5. Sporcuların cinsiyete göre hedef yönelimi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.
6. Sporcuların cinsiyete göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.
7. Kadın sporcuların görev yönelimi puanları, erkek sporcuların puanlarından daha yüksektir.
8. Kadın ve erkek sporcuların ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.
8. Yatılı statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ortalama değerleri en yüksek görev yönelimi (4.70 ± 0.52) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.37 ± 0.68) alt boyutunda elde edilmiştir.
9. Gündüzlü statüsündeki sporcuların hedef yönelimi ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler en yüksek görev yönelimi (4.58 ± 0.44) alt boyutunda, en düşük ise ego yönelimi (4.45 ± 0.58) alt boyutunda elde etmişlerdir.

10. Katılım güdüsünde yatılı statüdeki sporcular en yüksek puanı beceri geliştirme (2.91 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise arkadaşlık (2.52 ± 0.47) alt boyutunda elde etmişlerdir.
11. Gündüzlü statüdeki sporcuların katılım güdüsündeki en yüksek puanı beceri geliştirme (2.89 ± 0.24) alt boyutunda en düşük puanı ise eğlence (2.53 ± 0.44) alt boyutundadır.
12. Sporcuların SEM'deki statülerine göre (yatılı/gündüzlü) hedef yönelimi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.
13. Sporcuların SEM'deki statülerine göre (yatılı/gündüzlü) katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
14. Yatılı statüsünde olan sporcuların görev yönelimi puanlarının gündüzlü statüsünde olan sporcuların puanlarından daha yüksek çıkmıştır.
15. Sporcuların SEM'deki statülerine (yatılı/gündüzlü) göre ego yönelimi puanları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur.
16. Sporcuların SEM'deki statülerine (yatılı/gündüzlü) göre katılım güdüsü puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
17. Görev Yönelimi alt boyutu ile tüm katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur.
18. Ego Yönelimi alt boyutu ile de tüm katılım güdüsü alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur.

7. ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucu geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Çalışma farklı branşları kapsayacak şekilde yapılabilir.
2. Başarı algısında motivasyonel iklimin etkisi araştırılabilir.
3. Atletizm üzerinde farklı bir çalışma yapılacaksa, daha kompleks ve karmaşık beceriler seçilebilir.
4. Katılım Güdüsünde motivasyonel durumların etkisinin olup olmadığı araştırılabilir.
5. Başarı algısının ve katılım güdüsünün sporcuların takım içerisindeki uyum süreçlerinde etkili olan tutum ve davranışlar incelenebilir.
6. Antrenmanlarda görülen psikolojik durumlar sporcuların motivasyonel iklim ve başarı algısı açısından ayrıntılı incelenebilir.

8. KAYNAKÇA

- Aktop, Abdurrahman. 2002, **Spora Özgü Başarı Motivasyonu İle Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkini İncelenmesi**; Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; Yüksek Lisans Tezi; Antalya.
- Aktop, Abdurrahman. Akkoyun, H.2011, Participation Motives of Primary School Athletes; Scientific Report Series Physical Education and Sport; 15 (1) 263- 266.
- Altıntaş Atahan., Hacıoğlu Onur, Sağıtürk, Bahadır, Belman Can, Aşçı, F. Hülya. 2008, **The Relationship Between Perception of Success and Participation Motivation Among Youth Soccer Players**; 10. Spor Bilimleri Kongresi; Bolu.
- Altıntaş, Atahan. 2010, **Sporcuların Hedef Yönelimleri, Algılanan Güdüsel İklimleri ve Algılanan Fiziksel Yeterliklerinin Cinsiyete ve Deneyim Düzeyine Göre Karşılaştırılması**; Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; Yüksek Lisans Tezi; Ankara.
- Ankay, Aydın. 1992, **Eğitim Psikolojisine Giriş**, Turhan Kitap evi, Ankara
- Anshel, H.Mark. 1997, **Sport Psychology: From Theory To Practice**. 3. Ed.Scottsdale, Arizona: Gorsuch Scarisbrick, p. 115-151.
- Aracı, Hikmet., Aracı, Şennur. 2014, **Spor Bilimleri Öğretimi**, Eylül Ofset, s:1031
- Aygün, Murat. Yetim, A. Azmi. 2015, “**Ankara İlindeki 16-20 Yaşarası Buz Hokeycilerin Branşa Katılım Nedenleri**”, Journal of Reaserch in Education and Society 2 (1), p:1-11 <http://www.dergipark.gov.tr>. Erişim Tarihi:20.03.2017.
- Barber, H. H., Sukhi, H. H., White, S. A. 1999, **The Influence of Parentcoaches on Participant Motivation and Competitive Anxiety in Youth Sport Participants**; L'influence Des Parents-entraîneurs Sur La Motivation et l'Anxiete Competitive Chez Les Jeunes Sportifs; Journal Of Sport Behavior; 22 (2), 162-180.
- Baron, Robert A. 1983, **Behaviour in Organisations**. New York: Allyn & Bacon, Inc.
- Başer, Ergun. 1998, **Uygulamalı Spor Psikolojisi**, Bağırhan Yayım evi, Ankara.
- Bayar, Perican. 1997, **Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı**, s:7-8 Ankara.

- Bozkurt, Şule. 2014, “Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz-yeterliliklerinin İncelenmesi”, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Boyd, M.P. 1990, **The effects of participation orientation and success-failure on postcompetitive affect in young athletes**. Unpublished doctoral dissertation, University of Southern California.
- Brunstein, J. C. 1993, **Personal Goals and Subjective Well-being**. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 1061-1070.
- Büyüköztürk, Şener. 2012, **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**, 17. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Canpolat, A.Meliha, Çetinkalp, Zişan K. 2011, **İlköğretim II. Kademe Öğrenci Sporcuların Başarı Algısı ve Öz-Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişki**; Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi; 13 (1); 14–19.
- Cahill, B.R, Pearl, A.S. 1993, **Intensive participation in children’s sports**. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Cox, R. H. 1998, **Sport Psychology: Concepts and Applications**. 4 Ed. The McGraw-Hill, p. 236-271.
- Cresswell, S., Hodge, K., Kidman, L. 2003, **Intrinsic motivation in youth sport: Goal orientations and motivational climate**. *Journal of Physical Education New Zealand*,36: 1, 15-26.
- Çepikkurt, Fatma. 2013, “10-16 Yaşındaki Çocukların Spora Katılım ve Başarı Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, 8.Ulusal Beden Eğitimi Öğretmenliği Kongresi, Mersin, www.yumpu.com. Erişim Tarihi:17.03.2017.
- Doğan, Orhan. 2005, **Spor Psikolojisi**, Adana Nobel Kitabevi, s:60.
- Duda, L. Joan. 1993, **Goals: A social-cognitive approach to the study of achievement motivation in sport**. In R.N. Singer, M. Murphey & L. K. Tennant (Ed.), *Handbook on Research on Sport Psychology*, New York: Macmillan, p. 421- 436.

- Duda, L. Joan. Hom, H. L. 1993, **Interdependencies Between The Perceived and Selfreported Goal Orientations of Young Athletes and Their Parents**. Pediatric Exercise Science, 5, 234-241,421-436.
- Duda, L. Joan. Nicholls, J. G. 1992, **Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport**. Journal of Educational Psychology, 84, 290-299.
- Duda, L.Joan. 1989, **Relationship Between Task and Ego Orientation and The Perceived Purpose of Sport Among High School Athletes**. Journal of Sport and Exercise Psychology, 11, 318-335.
- Duda, L. Joan. Chi, L. 1989, **The effect of task and ego involving conditions on perceived competence and causal attributions in basketball**. Paper presented at the meeting of the Association for the Advancement of Applied Sport Psychology, University of Washington, Seattle, WA.
- Dweck, S. Carol, Leggett, L. Ellen. 1988, **A Social Cognitive Approach to Motivation and Personality**. Psychology Review, 95, p: 256-273.
- Dwyer, J.J.M. 1992, **“Internal Structure of Perticipation Motivation Questionnaire Completed by Undergraduates”**. Psychologicalreports, 70, 290
- Ekmekçi, Rıdvan., Arslan, Y., Dağlı Ekmekçi, Aytül., ve Ağbuğa, B.; **Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açılarının ve Spora Katılım Güdülerinin Belirlenmesi**; E-Journal of New World Sciences Academy; Volume: 5, Number: 2B0043, 2-7; 2010
- Erdoğdu, M. Yüksel. 2006, **“Yaratıcılık İle Öğretmen Davranışları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler”**, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 17, s.95-106.
- Erkal, E. Mustafa. Güven, Özbay. Ayan, Dursun. 1988, **Sosyolojik Açıdan Spor**, Derya Yayınları, İstanbul, s:20-123.
- Ersöz, Gözde. Çetinkalp K. Zişan. Eklund, Robert. 2015, **“Kadın ve Erkek Sporcularda Başarı Hedeflerini Öngörmede Kendini Fiziksel Algılama ve Yaşam Doyumunun Rolü”** Spor Bilimleri Dergisi 26 (2), s:65-67, <http://www.hacettepe.dergipark.gov.tr/article-file/205968> Erişim Tarihi: 24.01.2017.

- Flood, S. Q. Hellstedt, J. C. 1991, **Gender Differences in Motivation for Intercollegiate Athletic Participation**; Journal of Sport Behavior; 14 (3), 159.
- Gill, Diane L. 1986, **Psychological Dynamics of Sport**. Champaign, LL: Human Kinetics, p. 55-56, 156.
- Gill, Diane L., Gross, J. B., & Huddleston, S.1983, **Participation Motivation in Youth Sports**; International Journal of Sport Psychology; 14, 1–14.
- Graham, S., Leonard, M., Bonacum, D. (2004). **The human factor: the critical importance of effective teamwork and communication in providing safe care**. Quality and Safety in Health Care, 13(suppl 1), 185-190.
- Gould Daniel, Feltz D, Weiss, M. 1985, **Motives for Participation in Competitive Youth Swimming**. International Journal of Sport Psychology, 16, 126-140.
- Guest, S. M., White, S. A. 2001, **A Cross- situational investigation of goal orientations and perceived motivational climate in a physical education class and organized sport setting**. International Journal of Sport Psychology, 1, 101-116
- Güney, Melike. 1985, **Üniversite öğrencileri arasında depresyon ve problem alanlarının akademik başarı ile ilişkileri**. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayın evi
- Hausenblas HA, Brewer BW, Van Raalte JL. 2004, **Self-presentation and exercise**. Journal of Applied Sport Psychology, 16 (3), 1-12.
- Hellandsig E.T.,1998, **"Motivational Predictors of High Performance and Discontinuation in Different Types of Sports among Talented Teenage Athletes."** International Journal of Sport Psychology, 29, 27-44
- Iso-Aloha, S.E.1980, **The Social Psychology of Leisureand Recreation**. Iova: Wm C.raown Company Publisher
- <http://www.dergipark.gov.tr>. Erişim Tarihi:12.02.2017
- <http://www.websitem@gazi.edu.tr>. Erişim Tarihi:10.04.2017
- <http://www.utv.ulakbim.gov.tr>.Erişim arihi:15.03.2017
- <http://www.tez.yok.gov.tr>. Erişim Tarihi:17.03.2017

- <http://www.mevzuat.gov.tr>. Erişim Tarihi:21.03.2017
- <http://www.sporegitim.sgm.gov.tr>.ErişimTarihi:21.03.2017
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52
(Erişim tarihi:10.04.2017)
- <https://taskoparan.wordpress.com/2011/03/16/olcmede-guvenilirlik-ve-gecerlilik/>
(Erişim Tarihi: 12.04.2017)
- <https://www.yumpu.com/tr/document/view/28190206/8beden-eaitimi-aaretmenliai-kongresi-azet-kitapaaaa-spor-bilim/55>
- Kaya, Y. Kemal 1993. **Eğitim Yönetimi**. Ankara, Set Ofset Matbaacılık.
- Kazak Çetinkalp Z. 2006, **The Validity and Reliability Study of “The Children's Version of the Perception of Success Questionnaire-POSQCH” For Turkish Athletes;** 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı; p:1325.
- Kiper, Hakan. 2004, **“Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması”**, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Koç, Selahattin. 2005, **Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi**, Morpa Kültür Yayınları.
- Konter, Erkut. 1995, **Sporda Motivasyon**, Saray Medikal Yayıncılık, İzmir, s:7-9, 13-15, 153-156
- Martens, R. 1978, **Joy and Sadness In Children's Sports**, Human Kinetics Publishers, Champaign, Illinois.
- Moran, Aidan P. (2004). **Sport and Exercise Psychology. A Critical Introduction**. New York: Roudledge.
- Morgan, T. Clifford. 1993, **Psikolojiye Giriş**. (Ed. Sirel Karakaş), Ankara: Meteksan
- Murcia, J. Antonio Moreno, Gimeno, Eduardo C., Coll, David G. Cutre. 2008, **Relationships among goal orientations, motivational climate and flow in adolescent athletes: Differences by gender**. The Spanish Journal of Psychology, 11: 1, 181-191

- Murray, Thomas H. (1983). **The coercive power of drugs in sports**. Hastings Center Report, 13(4), 24-30.
- Nicholls, J. G. Cobb, P. C. Yackel, E. Wood, T. Wheatley, G. 1990, **Students' theories about mathematics and their mathematical knowledge: Multiple dimensions of assessment**. In G. Kulm (Ed.) Journal for Research in Mathematics Education, 21, 109-122.
- Nicholls, J.G. Cheung, P. C. Lauer, J. Pastashnick, M. 1989, **Individual differences in academic motivation: Perceived ability, goals, beliefs, and values**. Learning and Individual Differences, 1, 63-84.
- Nicholls, J. G. 1984, **Achievement motivation: Concepts of ability, subjective experience, task choice and performance**. Psychological Review, 91, 329-346.
- Oyar, B. Zeynep. Aşçı, F. Hülya. Çelebi, Müberra. Mülazımoğlu, Özgür. 2001, "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması", Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Science, 12 (2), s: 21-32
- Papaioannou, A. 1994, **Development of a Questionnaire to Measure Achievement Orientations in Physical Education**. Research Quarterly for Exercise and Sport, 65: 1, 11-20
- Roberts Gly C., Treasure Daren C., Ballague G. 1998, **Achievement goals in sport; The Development and Validation of the Perception of Success Questionnaire**; Journal Of Sport Sciences; 16 (4), 337-347
- Roberts, Gly C., Treasure, Daren. C., Conroy, David. E. 2007, **Understanding The Dynamics of Motivation in Sport and Physical Activity: An Achievement Goal Interpretation**. In G. enenbaum & R. C. Eklund (Ed.), Handbook of Sport Psychology, Third Edition, John Wiley & Sons, p. 3-10.
- Roberts, Gly.C, Spink, K.S., Pemberton, C.L. 1999, **Learning Experiences in Sport Psychology 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics. s:115-118**
- Ryan, R.M., Frederick, C.M., Lepas, D., Rubio, N., Sheldon, K.M., 1997 —Intrinsic motivation and exercise adherence. International Journal of Sport Psychology, 28, pp. 335-354,

- Ryckman, R. M. Hamel, J. J.1993, **Perceived Physical Ability Differences in The Sport Participation Motives of Young Athletes**; International Journal Of Sport Psychology; 24 (3), 270-283; 1993
- Sit, Cindy. P., & Lindner, Koenraad J. 2006, **Situational State Balances and Participation Motivation in Youth Sport; A Reversal Theory Perspective**; British Journal of Educational Psychology; 76 (2); 369-384; doi:10.1348/000709905X37190
- Seefeldt, Carol (1989). **Social Studies for the Preschool-Primary Child**. (Third edition).Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company.
- Şirin, F.Erkal. 2008, **Futbolcu Kızların (12-15 yaş) Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi; Spormetre**; Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi; cilt:6, s:1-8.
- Şirin, F. Erkal. Çağlayan, S. Hakan. Çetin, Ç. Mehmet. İnce, Alpaslan. 2008, **“Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi”** Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, cilt:2, sayı:2, s:98-110.
- Tezcan, Mahmut.1985, **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- T.C. Anayasası, 1995 s: 36
- Tiryaki, Şefik.2000, **Spor Psikolojisi: Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama**. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi Yayın no:5 S:91-100
- Toros, Turhan., Yetim, Ümit. 2000,. **Sporda algılanan motivasyonel (güdüsel) iklim ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlama ön çalışması**. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 11-13 Mayıs, İstanbul.
- Toros, Turhan. 2001, **Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük güçlük derecesi özelliklerinin yaşam doyumuna etkisi**. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Toros, Zişan. 2001, “Elit Sporcuların Güdüsel Yönelimleri: Voleybolcular zerine Bir alışma” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Weinberg, Roberts S. Gould, Daniel. 1995, **Foundations of Sport and Exercise Psychology**. Champaign JL: Human Kinetics. p:59-72, 74-75, 137-160.

Yılmaz, Vesile. 2002, **ocuk Sporlarında Katılım Motivasyonu ocuklar Spora Neden Katılırlar?**; Atletizm ve Bilim; 46 (2) s:26-39

Zahariodis N.Panagiotis. Biddle J.H.Stuart. 2000, **“Goal Orientations and Participation Motives in Physical Education and Sports: Their Relationships in English Schollchildiren”**, <http://www.athleticsigh.com>, Erişim Tarihi: 20.02.2017

EKLER

EK 1: ANKET İZİNİ

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Spor Genel Müdürlüğü

Sayı : 63296879- 044 / /
Konu : Anket İzni

16.06.2015* 03089

Sayın Yeşim KARAÇ
(Spor Eğitim Daire Başkanlığı)

İlgi: 01.06.2015 tarihli ve 22315 sayılı dilekçeniz.

İlgi tarihli dilekçeniz ile Sporcu Eğitim Merkezlerinde yatılı ve gündüzlü kalan sporcu ve öğrencilere yönelik uygulamayı talep ettiğiniz anket çalışmanızın soruları incelenmiş olup ilişikte bulunan tasdiklenmiş suretinin uygulanmasında bir sakınca görülmemiştir. Bilgilerinizi rica ederim.

Yusuf KARADAĞ
Genel Müdür a.
Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı

EK:
Anket Formu (2 sayfa)

Örnek Mah. Oruç Reis Cad. No:13 Altındağ / ANKARA
Telefon:7259 Faks:
Ayrıntılı Bilgi İçin:Samed KAYNAK - MemurE-mail: samed.kaynak@sgm.gov.tr

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Sporcu Eğitim Merkez İli :
2. Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()
3. Yaşınız :
4. Aile fertlerinin durumu:
Anne yaşıyor () Baba yaşıyor ()
Anne hayatta değil () Baba hayatta değil ()
5. Baba mesleği:
6. Anne mesleği:
7. Ailenizin aylık geliri:
1500 TL den az () 1500 TL-2000 TL () 2000TL-2500 TL ()
3000 TL ve üzeri ()
8. Atletizm branşını tercih etme sebebiniz nedir? Cevabınız diğer ise açıklayınız.
Aile () Beden Eğitimi Öğretmeniniz () Diğer ().....
9. Kaç yıldır Atletizm branşıyla uğraşıyorsunuz:
10. Sporcu Eğitim Merkezindeki statünüz
Yatılı () Gündüzlü ()
11. Atletizmdeki branşınız
Kısa mesafe () Uzun Mesafe () Atmalar () Atlamalar ()
12. Sporcu Eğitim Merkezini tercih etmenizdeki sebepler?
() İyi bir sporcu olmak
() Sp.Eğitim Merk. imkanlarının iyi olması (malzeme, yemek, antrenman,tesis)
() Aile sosyo-ekonomik durumunun iyi olmaması
() Diğer

EK 3. BAŞARI ALGISI ENVANTERİ (ÇOCUK VERSİYONU)

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. Spor yaparken, diğer sporcuları yendiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
2. Spor yaparken, belirgin bir biçimde daha iyi olduğum zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
3. Spor yaparken, en iyi ben olduğum zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
4. Spor yaparken, gayret ettiğim/ büyük çaba gösterdiğim/ zoru denediğim zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
5. Spor yaparken, gerçekten gelişme gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
6. Spor yaparken, diğerlerinden daha iyi yaptığım/oynadığım zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
7. Spor yaparken, kendim için belirlediğim bir hedefe ulaştığım zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
8. Spor yaparken, zorlukların üstesinden geldiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
9. Spor yaparken, daha önce yapmadığım şeyi başardığım zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
10. Spor yaparken, diğer sporcuların yapamadığı şeyleri yapmayı başardığım zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
11. Spor yaparken, diğer sporculara en iyi olduğumu gösterdiğim zaman kendimi çok başarılı hissederim.					
12. Spor yaparken, sahip olduğum yeteneğimin en iyisini uyguladığım zaman kendimi çok başarılı hissederim.					

EK 4: KATILIM MOTİVASYONU ENVANTERİ

Yaş:.....

Cinsiyet: Kız..... Erkek.....

Spor Branşı:.....

Yönerge: Aşağıda verilmiş olan ifadeler, kişilerin spora (aktivite vb.) katılımlarını sağlayan sebeplerden bir kaçıdır. LÜTFEN her ifadeyi çok dikkatli okuyun ve SİZİN SPORA KATILIM SEBEBİNİZİ TANIMLAYAN İFADEYE KARAR VERİN ve sizin için önemini ilgili kutuya (X) işaretini koyarak belirtin.

		Çok Önemli	Az Önemli	Hiç Önemli Değil
1	Becerilerimi geliştirmek istiyorum			
2	Arkadaşlarımla olmak istiyorum			
3	Kazanmayı severim			
4	Enerjimi tüketmek istiyorum			
5	Seyahati severim			
6	Formumu korumak istiyorum			
7	Heyecanı severim			
8	Takım çalışmasını severim			
9	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor			
10	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum			
11	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum			
12	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim			
13	Stresimi atmak istiyorum			
14	Ödül kazanmayı severim			
15	Egzersiz yapmayı severim			
16	Birşeylerle uğraşmak hoşuma gider			
17	Hareketi severim			
18	Takım ruhunu severim			
19	Evden çıkmayı severim			
20	Rekabeti severim			
21	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider			
22	Takımda olmayı severim			
23	Branşımda yükselmeyi isterim			
24	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum			
25	Popüler olmak isterim			
26	Meydan okumayı severim			
27	Liderleri, antrenörleri veya eğiticileri severim			
28	Statü ve saygınlık kazanmak isterim			
29	Eğlenceyi severim			
30	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim			

*Tekrar geriye dönün ve yukarıdaki sebeplerden sizin için EN ÖNEMLİ OLAN BİR TANESİNİ **yuvarlak** içine alın.

